

A Fővárosi Ítéltábla a Dezső és Társai Ügyvédi Iroda (...) által képviselt felperesnek a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda (...) által képviselt ... alperes ellen szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapítása iránt indított közérdekű perben a Fővárosi Törvényszék 2015. június 5-én kelt 19.G.41.343/2015/11. számú ítélete ellen az alperes részéről benyújtott fellebbezés folytán – nyilvános fellebbezési tárgyaláson – meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését a per főtárgyát illetően helybenhagyja, az elsőfokú perköltség tekintetében részben megváltoztatja és az alperest terhelő elsőfokú perköltséget 200.000 (kettőszázezer) forint + áfa összegre leszállítja, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 100.000 (egyszázezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás lényege szerint az alperes és jogelődje, a a per tárgyát képező időszakban – az ítélet rendelkező részében tételesen, pontonként felsorolt – tisztességtelen kikötéseket alkalmaztak.

A felperes eredeti kereseti kérelmének benyújtása után alperes ellenkérelmet terjesztett elő, ezt követően a felperes a kereseti kérelmétől részben elállt.

Az elsőfokú bíróság a 2015. május 21-én megtartott tárgyaláson 19.G.41.343/2015/5-I. számú végzésével a pert megszüntette, a keresetlevél felperesi elállással érintett kikötései tekintetében, összesen 201 kikötést érintően a végzés rendelkező részében tételesen megjelölt pontok tekintetében. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 600.000 forint perköltséget.

A Fővárosi Ítéltábla a 2015. június 9-én kelt 16.Gpkf.44.032/2015/2. számú végzésével a elsőfokú bíróság végzésének nem fellebbezett részét nem érintve, fellebbezett részét részben megváltoztatta és a felperest terhelő elsőfokú perköltség összegét 300.000 forintra leszállította.

A felperes pontosított véglegesített kereseti kérelmében a 2014. évi XXXVIII. törvény (DH.1.) 4.§ (1) és 2a) bekezdése, 6.§ (2) bekezdése, valamint a 2014. évi XL. törvény (DH.2.) 36.§ (2) és (4) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy a kivonatban, illetve módosított keresetben

16.Gf.40.331/2015/4.

megjelölt fogyasztói kölcsönszerződésekben és időszakokban alperes által alkalmazott általános szerződési feltételekben és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötések tisztességtelenek, érvénytelenek. A támadott kikötések egyes pontjai gépjárművásárlásra nyújtott fedezetes kölcsönöket, tartozáskiváltó fedezetes és fedezetlen kölcsönöket, gépjármű zártvégű pénzügyi lízingek, visszlízingek, gépjárművásárlásra nyújtott kölcsönök és a gépjármű zártvégű pénzügyi visszlízingek körét egyaránt érintették a pontosított keresetben szereplő időszakokban. Kérte az alperes perköltségben történő marasztalását.

Kereseti kérelme indoklásában a kereset tárgyát képező szerződéses kikötések és a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésének hatálya tekintetében előadta, hogy bármely olyan szerződéses kikötés egyoldalú hiteldíj-emelést lehetővé tevő kikötésnek minősül, amely alapján a pénzügyi intézmény jogosult egyoldalúan megváltoztatni a hiteldíj mértékét; vagy a hiteldíj mértéke ugyan valamilyen független tényező (pl. referenciakamat) alapján változhat csak, de a pénzügyi intézmény dönthet arról, hogy ezt mikor érvényesíti a fogyasztóval szemben, azaz egyoldalúan határozhatja meg a módosulás érvényesítésének időpontját; vagy a hiteldíj mértéke ugyan valamilyen független tényező alapján változhat csak és az is meg van határozva, hogy milyen időpontban, de a pénzügyi intézmény dönthet arról, hogy a módosítást alkalmazza-e vagy sem, amely ugyan pusztán egy „igen vagy nem” döntési lehetőség, azonban, ha ez a pénzügyi intézményt egyedül illeti meg, ez mindenképpen olyan hatalmasság, ami az „egyoldalú hiteldíj-módosítási lehetőség” fogalmi körébe tartozik.

Egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő kikötés az a kikötés is, amely ugyan külső független tényezőn vagy tényezőkön (pl. jegybanki alapkamat, referenciakamat, országgockázati felár) alapul, azonban

a független tényezőn vagy tényezőkön kívül a hiteldíj megállapításánál más, a pénzügyi intézménytől nem független tényező is szerepel (pl. egyoldalúan meghatározható vagy változtatható kamatfelár, a hitelező átlagos forrásköltsége, stb.); vagy

az egyes független tényezők egymáshoz képesti figyelembevételi súlya nem egzaktul meghatározott (azaz pl. a bankközi kamatláb és az országgockázati felár alapján megállapított kamatláb kikötésekor nem került egyértelműen meghatározásra, hogy ezen tényezők közül pontosan milyen módon, milyen művelet(ek) alkalmazásával kerül az ügyleti kamatláb meghatározásra); vagy kifejezetten a pénzügyi intézmény által megállapított kamattípust nevesít „referencia kamat”-ként; illetve

„fix díjas” konstrukció esetén a fizetési kötelezettség futamidejének meghosszabbítását teszi lehetővé.

Előadta továbbá felperes, hogy az egyes jogszabályok által nevesített esetkörök – így többek között a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet és a Ptk. 6:104. § – alá nem vonható szerződéses kikötések tisztességes vagy tisztességtelen volta kizárólag a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének, illetve a Ptk. 6:102. § (1) bekezdésének a tisztességtelen szerződési feltételt definiáló generálklauzulája alapján ítélt meg. Hivatkozása szerint a Kúria a 2/2014. számú Polgári Jogegységi Határozatának 2. pontjában megerősítette, egyben a jogegységi határozattal a bíróságok számára kötelezően alkalmazandóvá tette a régi Ptk. 209. § (1) bekezdésének értelmezése alapján a 2/2012 PK Vélemény 6. pontjában lefektetett elveket, a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében pedig a Kúria által lefektetett elvek kerülnek felsorolásra. A jelen keresettel érintett szerződéses kikötések tekintetében ugyan nem állít fel vélelmet a DH.1. törvény azok tisztességtelenségére vonatkozóan, ez azonban pusztán a bizonyítási terhet érinti, a tisztességtelenség anyagi jogi kritériumait nem, ezért a vélelem hiánya nem jelenti azt, hogy a közérdekű perek tárgyát képező szerződéses kikötések más feltételek mellett minősülnének tisztességtelennek, mint a deviza- és forintperek tárgyát képező azon kikötések, melyekre a 4. § (1) bekezdése szerinti vélelem fennáll. Kifejtette mindemellett, hogy az egyoldalú hiteldíj-módosítás nem főszolgáltatás, az azt lehetővé tevő

16.Gf.40.331/2015/4.

kikötések pedig nem a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó feltételek, ennél fogva nem tartoznak a régi Ptk. 209. § (5), illetve a Ptk. 6:102. § (3) bekezdés hatálya alá. Nem alkalmazható továbbá a régi Ptk. 209. § (2) bekezdése sem, mely a szerződéskötés körülmények vizsgálatát írja elő, hiszen a pernek nem az egyes szerződések, hanem az azok részévé vált, a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltételek vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételek a tárgyai, amelyeknek a tisztességtelenségét a szerződéskötés körülményei, illetve a „szerződéskötés körülményei, gazdasági viszonyok” nem befolyásolhatják, ahogyan arra a Kúria is rámutatott a Gfv.VII.30.387/2014/6. és a Pfv.I.21.912/2014/4. számú ítéleteiben.

Nem foghat helyt az alperes azon esetleges hivatkozása, mely szerint az ok-listája egyébként a jogszabályoknak megfelelt. A Kúria Pfv.V.21.875/2014/4. számú ítéletének indoklásában kifejtettek szerint "...a Hpt. rendelkezései keret jelleggel hatalmazzák fel a pénzügyi szolgáltatókat az egyoldalú szerződésmódosítás jogának kikötésére, míg a végrehajtás körében született Kormányrendeletben írtaknak megfelelő ok-lista feltételek tisztességtelensége a 2/2014. PJE határozatban kifejtettek közül következően vizsgálható. Ha az ok-listában foglalt feltételek maradéktalanul megfelelnek a Kormányrendelet szabályozásának, ez önmagában nem jelenti azt, hogy maguk az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses feltételek nem lehetnének tisztességtelenek, amelynek vizsgálata a bíróság hatáskörébe tartozik." Nem vehetők továbbá figyelembe a kikötések tisztességességének megítélése során sem a pénzügyi intézménynek a felügyeleti hatóság által jóváhagyott árazási elvei, sem a Magatartási Kódex. A 2/2012. PK Vélemény 5. pontja szerint „a pénzügyi intézmények által elfogadott Magatartási Kódex nem jogszabály, az abban foglalt egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő feltételek semmisségét a bíróság vizsgálhatja”, a felügyeleti hatóság (PSZÁF, MNB) vizsgálata pedig nem terjedt ki a pénzügyi intézmény által alkalmazott egyes, jogszabállyal egyébként nem ellentétes szerződési feltételek tisztességtelenségének polgári jogi alapú vizsgálatára. Mindezek alapján jelen perben csak az vizsgálható, hogy a kereset tárgyát képező kikötések megfelelnek-e a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek, és ezek alapján tisztességesek vagy tisztességtelenek-e.

A bizonyítás korlátozott szükségessége körében hivatkozott arra, hogy a per tárgyát képező kikötések tisztességes volta a DH.1. törvény 4.§ (1) bekezdésében foglalt elveknek való megfelelés vizsgálata, mely alapvetően jogkérdés, ezért a perben mind az okirati, mind a szakértői, valamint a tanúbizonyítás csekély jelentőségű lehet. Különösen igaz ez arra tekintettel, hogy a hét elv bármelyikének sérelme szükségtelenné teszi a többi elvnek való megfelelés vizsgálatát. Hivatkozott a Kúria korábbi ügyben hozott ítéletére, melyben a felajánlott szakértői bizonyítás körében megállapította, hogy a felperes egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó ÁSZF rendelkezései tisztességességének bizonyítása nem szakértői kompetenciába tartozó ténykérdés, hanem a bíróság által eldöntendő jogkérdés. Ugyanez irányadó a tanú, és általában az okirati bizonyításra is.

Az általános indoklás körében az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve tekintetében kiemelte, hogy az érintett időszakban hatályos Ptk. egyértelműen előírta ennek követelményét (rég Ptk. 209. § (4) bek., Ptk. 6:103. § (2) bek.). Annak megítélése, hogy valamely szerződéses kikötés megfelel-e az érthető és egyértelmű megfogalmazás elvének, az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül kell történnjen. Hivatkozott e körben a 2/2014 PJE határozatra, amelyben a Kúria átveszi az Európai Unió Bírósága által a Kásler-ítéletben foglalt tesztet, mely szerint a fogyasztó alatt nem az adott szerződést aláíró konkrét fogyasztót, hanem az „általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztót” kell érteni. Az átlagos fogyasztóról elmondható, hogy jogi és pénzügyi ismeretekkel minimális mértékben rendelkezik, jogi és pénzügyi szakkifejezések jelentésével (mint például országhozzá tartozó felár) nincs tisztában, valamint nem ismeri és követi

16.Gf.40.331/2015/4.

rendszeresen az ágazati jogszabályok tartalmát; szubjektív, egyedi szempontokon alapuló egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, így gazdasági összefüggéseket nem vizsgál, különösen nem makroökonómiai összefüggéseket. Kiemelte a felperes, hogy a fogyasztóknak címzett reklámok, tájékoztatók az egyértelmű és érthető megfogalmazás elve tekintetében irrelevánsak, hiszen – mint ahogyan arra a Kúria is rámutatott – még a legkörülményesebb, a jogszabályi elvárásoknak mindenben megfelelő tájékoztatás sem teheti a tartalmilag tisztességtelen ÁSZF rendelkezéseket tisztességgé.

Elvárás mindenekelőtt, hogy egyszerű nyelvtani értelmezéssel, a szavak általánosan elfogadott, köznapiságát alapul véve a fogyasztó félre nem érthető információk alapján tájékozódni tudjon a szerződéses feltételben foglaltaknak a szerződésben vállalt terheire gyakorolt hatásáról. A szakmai fogalmak (például BUBOR, EURIBOR, SWAP ügylet stb.) használata önmagában még nem tisztességtelen, de csak annyiban, ha azok a fogyasztó számára érthetőek, világosak, áttekinthetőek, alkalmazásuk pedig indokolt. Lényeges követelmény, hogy az általános szerződési feltételek a fogyasztó számára áttekinthető szerkezetben jelenjenek meg. Ha az általános szerződési feltételek szerkezeti kialakítása nem áttekinthető, követhetetlen, szükségtelenül bonyolult – a többszörösen utaló szabályok folytán gyakran már az sem egyértelmű, hogy az adott fogyasztói szerződésre mely ÁSZF, illetve az ÁSZF mely rendelkezései alkalmazandóak – a szerződési feltétel az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményébe ütközik. Sok esetben az egymással összefüggő, együtt alkalmazandó rendelkezések az ÁSZF-ben szétszórtan és/vagy több külön ÁSZF-ben jelennek meg, ami szintén megnehezíti a fogyasztó számára a szerződéses feltételek közötti eligazodást. Nem felel meg az átláthatóság követelményének az sem, ha a pénzügyi intézmény matematikai képletet alkalmaz megfelelő magyarázat nélkül. Az egyértelműség és érthetőség követelményének való megfeleléshez szükséges, hogy a szerződéses feltétel átlátható jelleggel tüntesse fel az ott meghatározott számítási mechanizmust és annak viszonyát a többi feltétellel, akként, hogy a fogyasztó képes legyen a feltételek gazdasági következményeit is értékelni. Nem felelnek meg az érthető és egyértelmű megfogalmazás követelményének a túl általános kifejezések sem, mint például a „bankközi hitelkamatok”, „fogyasztói árindex”, vagy „jogszabályok változására” utalás, mivel azok a fogyasztó számára nem beazonosítható feltételeket jelentenek, azok alapján nem vonható le semmilyen következtetés a terhek várható alakulására. A szerződéses kikötésnek az egyértelmű és érthetően megfogalmazott kritériumok alapján alkalmasnak kell lennie arra, hogy a fogyasztó megismerje, milyen tényezőktől függték a szerződéskötéskor az egyes fizetési kötelezettségei és azokat mikor, milyen mértékben változtathatja meg e tényezők jövőbeni változása.

Az egyértelmű, érthető megfogalmazás elvének érvényesülése a már bekövetkezett változások visszafejtésével tesztelhető, azaz ha a már bekövetkezett körülményváltozás konkrét mértékének ismeretében a fogyasztó számára ellenőrizhető a rá nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltsága, aránya és mértéke.

A tételes meghatározás elve kapcsán kifejtette, hogy az ezen követelménynek való megfelelés megítélése elsődlegesen alaki szempontú vizsgálatot igényel, de szükség van tartalmi szempontú elemzésre is. Előfordul ugyanis, hogy bár első ránézésre úgy tűnik, hogy a szerződéses kikötés a tételes meghatározás elvének alakilag megfelel, tartalmi szempontból azonban olyan módosításra okot adó körülményeket sorol fel az ok-lista, amelyek nem behatárolhatóak, nem definitívek, ezért a kikötés a tételes meghatározás elvének nem felelhet meg. Az alaki szempontú vizsgálat körében mindenekelőtt azt kell vizsgálni, hogy a szerződéses kikötés tartalmaz-e ok-listát, ennek hiányában ugyanis nem felelhet meg a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében rögzített elveknek, ahogyan abban az esetben sem, ha az ok-lista példálózó felsorolást tartalmaz, amelyre a „többek között”, „elsősorban”, „különösen” „például”, „így különösen, de nem kizárólagosan” kifejezések

16.Gf.40.331/2015/4.

utalhatnak. Előfordul, hogy az ok-lista első ránézésre nem példálózó jellegű, de az alpontok tekintetében példálózó magyarázatot ad, pl. a bank forrásköltségeinek változása, így különösen, de nem kizárólagosan országhozzártati felár változása, jegybanki alapkamat, bankközi pénzüpiaci kamatlábak változása. A tartalmi szempontú értelmezés körében annak megítélése szükséges, hogy az ok-lista tartalmát és hatását tekintve valóban zárt rendszert képez-e. A 2/2012 PK Vélemény is előírja, hogy az ok-listának zárt rendszert kell alkotnia, taxatívan felsorolva az összes figyelembe vehető tényt és körülményt, ellenkező esetben ugyanis lehetővé válna a tételes meghatározás elvével ellentétben a lista kibővítése az ott fel nem sorolt szempontokkal. Követelmény továbbá, hogy az ok-lista kizárólag definitív fogalmakból álljon, azaz nem tartalmazhat olyan kifejezéseket, amelyek a felsorolás kibővítését teszik lehetővé (pl. „pénzüpiaci viszonyok változása”, „a forrásköltségek változása”). Az egyoldalú hiteldíj-emelést lehetővé tevő szerződéses kikötésnek meg kell felelnie a régi Ptk. 228. § (3) bekezdésének (Ptk. 6:107.§ (2) bekezdés), tehát pontosan, egyértelműen és ellentmondásoktól mentesen kell megjelölnie a módosításra okot adó tényeket és körülményeket.

Az objektivitás elve vonatkozásában felperes előadta, hogy a DH.1. törvény három alapvető esetkört különböztet meg, amikor az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmény nem felel meg az objektivitás elvének. Ez a három esetkör vagylagos, azaz bármelyik eset bekövetkezése azt eredményezi, hogy az objektivitás elvének nem felel meg az adott szerződéses kikötés, és ezért tisztességtelennek és érvénytelennek minősül. A DH.1. törvény nem kívánja meg azt sem, hogy tényszerűen bekövetkezzen az adott alperesi magatartás, hanem elég, ha annak csupán a lehetősége fennáll. Nem beszélhetünk tehát az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülménnyel kapcsolatban objektivitásról, ha a pénzügyi intézménynek lehetősége van az adott körülményt előidézni; vagy az adott körülmény előidézésében közrehatni; vagy a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni.

Objektívnek tehát az a feltétel minősülhet, amelyre az alperesnek ráhatása nincsen és nem is lehet. Hivatkozott felperes a 2/2012 PK véleményre is, amelyben a Kúria kifejtette, hogy objektívnek az a szerződéskötést követően beálló külső körülmény minősül, „amelyet nem a pénzügyi intézmény idézhet elő, vagyis nem szubjektív (tőle függő) döntése, magatartása következtében állhat elő, annak előidézésében a felek szerepet nem játszanak, tőlük független tényezők eredménye.” Ezen logika mentén tisztességtelen tehát az olyan körülmény megjelölése az ok-listában, amelynek bekövetkeztét vagy mértékét a pénzügyi intézmény akár csak részben is egyoldalúan képes meghatározni.

A ténylegesség elvének való megfelelés vizsgálatának felperes álláspontja szerint arra kell kiterjednie, hogy az ok-listában meghatározott körülmények tényszerű hatást gyakorolnak-e a szerződéses kamatra, díjra, költségre (együttesen: hiteldíj), továbbá, hogy e körülmények okszerű, szakmailag indokolt kapcsolatban állnak-e a hiteldíj mértékével. Elvárás, hogy az ok-listában meghatározott körülmények kellő konkrétsággal kerüljenek megfogalmazásra, tényleges hatás, illetve oksági kapcsolat ugyanis csakis konkrét körülmények esetén értelmezhető, és az arányosság vizsgálata is csak konkrét tényezők kapcsán vizsgálható (pontosan milyen forrásköltségek hatnak a kamatra, és milyen arányban). Amennyiben az ok-lista általánosságokat, megfoghatatlan fogalmakat jelöl (pl. pénzüpiaci körülmények, vonatkozó jogszabályok), azokkal semmilyen matematikai művelet nem végezhető, ezzel szemben a konkrétan meghatározott tényezőkhöz (pl. Reuters által közzétett 6 havi CHF Libor) tényleges számok rendelkeznek. Az arányosság elvének való megfelelés vizsgálatának arra kell kiterjednie, hogy a szerződés tartalma alapján az ok-listában meghatározott körülmények változása arányban áll-e a hiteldíj egyoldalú módosításával, az egyoldalú módosítás nem ad-e lehetőséget a pénzügyi intézmény egyoldalú haszonszerzésére, illetve – a szimmetria elvének megfelelően – a fogyasztó számára kedvező változás is arányosan érvényesül-e a hiteldíj mértékében. Az arányosság elvének való megfelelést kizárólag a szerződés

16.Gf.40.331/2015/4.

szövege, tartalma alapján kell és lehet vizsgálni, az alperes árképzési politikája és a Magatartási Kódex e tekintetben is irreleváns. A szerződés akkor felel meg az arányosság elvének, ha meghatározza, hogy az ok-listában rögzített körülmények változása a hiteldíj milyen arányú változásával jár, vagy tartalmazza a pénzügyi intézmény arra irányuló kötelezettségvállalását, hogy a hiteldíjat legfeljebb a körülmények változásának mértékével fogja megemelni, és tartalmazza a pénzügyi intézmény arra irányuló kötelezettségvállalását, hogy a körülmények fogyasztó számára kedvező változását is arányosan érvényesíti a hiteldíjban.

Az átláthatóság elve vonatkozásában felperes kifejtette, hogy az átláthatóság követelményének teljesülése érdekében az ÁSZF-ek kétszintű követelménynek kell, hogy megfeleljenek: az átlagos fogyasztó számára már a szerződéskötéskor felmérhetővé és az egyoldalú szerződésmódosítás bekövetkeztekor – az adott körülményváltozás mértékének ismeretében – ellenőrizhetővé kell hogy tegyék a fogyasztóra nézve hátrányos szerződésmódosítás indokoltságát, arányát és mértékét. Matematikai képlet alkalmazása megfelelő magyarázat nélkül épp úgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása. Az átláthatóság követelménye azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja és fel tud lépni a pénzügyi intézménnyel szemben. Kiemelte, hogy az átláthatóság elvére, ahogyan a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt többi elvre is igaz, hogy ennek a fogyasztóval kötött szerződés vonatkozásában kell érvényesülnie. Ennek megfelelően nem fogadható el semmilyen olyan alperesi védekezés, amely szerint az átláthatóság elve a szerződéskötést követő tájékoztatások, kockázatfeltáró nyilatkozatok, fogyasztói panaszkezelés útján, vagy pedig az árazási elveken keresztül érvényesült. Hivatkozott a Fővárosi Ítélet tábla 5.Pf.21.785/2014/4. számú ítéletére, melyben az árazási elvekkel összefüggésben azt a kérdéskört vizsgálta az ítélet tábla, hogy a pénzügyi intézmény hivatkozhat-e pl. az árazási elvekben foglaltak üzleti titok jellegére, amely így mintegy felmentést jelenthetne az átláthatóság elvének megfelelő szerződésben szereplő tájékoztatási kötelezettség alól, és akként foglalt állást, hogy "miután mind a jog tartalmát, mind pedig a tényleges joggyakorlás esetére vonatkozó kötelezettségeket szabályozni kell, és mindkét elvárás a szerződő felek érdekeinek egyensúlyban tartását szolgálja, fel sem merülhet, hogy a felperes (árazási elvekkel kapcsolatos) érdekei a fogyasztói érdekek negligálására vezethessenek."

A felmondhatóság elve kapcsán kifejtette felperes, hogy a jogszabály által biztosított felmondási jog önmagában nem elégséges e követelmény teljesítéséhez. Ahhoz ugyanis, hogy a fogyasztó a gyakorlatban is élhessen a felmondási jogával, szükséges, hogy az ÁSZF is tartalmazza a fogyasztót megillető felmondás lehetőségét, vagy a törvényi felmondási jogról szóló tájékoztatást. A felmondási jogról szóló tájékoztatás elmaradása a gyakorlatban akadályát képezheti a fogyasztót megillető felmondási jog gyakorlásának, ezért ha a kikötés nem rendelkezik a fogyasztót egyoldalú szerződésmódosítás esetén megillető felmondás jogról, akkor a fogyasztó felmondási joga nem tekinthető „biztosítottnak”. A 2/2012. PK Vélemény alapján „önmagában a felmondás jogának kikötése nem teszi az egyoldalú szerződésmódosítást tisztességesse. A felmondási jog gyakorlásával együtt járó jogkövetkezmények – az egyösszegű visszafizetési kötelezettség, a hitelkiváltás magas tranzakciós költsége – miatt ugyanis az a fogyasztó számára gyakran nem jelent reális alternatívát a szerződésmódosítással szemben.” Amennyiben tehát a vizsgált ÁSZF rendelkezései alapján ugyanazok a jogkövetkezmények alkalmazandók a hitelező általi felmondás esetén és a fogyasztót – egyoldalú szerződésmódosítás esetén – megillető felmondás esetén, megállapítható, hogy a vizsgált ÁSZF alapján a fogyasztót megillető felmondási jog nem jelent reális alternatívát, hiszen a hitelező általi felmondásra az adós szerződésszegése, az adós általi felmondásra pedig szerződésmódosítás miatt kerül sor. Abban az esetben, ha az adott ÁSZF tartalmazza ugyan a felmondás jogát, az erre

16.Gf.40.331/2015/4.

vonatkozó rendelkezés azonban ellentétes a Hpt. rendelkezéseivel, a vizsgált szerződéses kikötés tekintetében megállapítható, hogy az nem csak tisztességtelen, de jogszabálysértő is.

A szimmetria elvével kapcsolatban felperes mindenekelőtt a 2/2012. PK véleményre hivatkozott, mely szerint „a fogyasztó terhére történő egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége csak akkor tisztességes, ha nem csak a fogyasztó hátrányára történő körülményváltozás hatásának áthárítását teszi lehetővé, hanem egyidejűleg kötelezettségként kezeli a fogyasztó javára történő körülmények megváltozása esetén annak a fogyasztó javára történő érvényesítését.” Előadta továbbá, hogy a szimmetria elvébe ütközik az az ÁSZF is, amely alapján a fogyasztó számára kedvező szerződésmódosítás hatályba léptetésére irányuló eljárás a fogyasztó számára kedvezőtlen szabályok szerint történik. Az az érvelés pedig nem fogadható el, hogy az ÁSZF ugyan nem tartalmazza a fogyasztó számára kedvező szerződésmódosítás lehetőségét, azonban a szimmetria elve az árazási elvekben érvényesítésre került, az árazási elvek ugyanis nem válnak a szerződés részévé. Ha a pénzügyi intézmény nem csatolja az ÁSZF azon részét, amely a hatályba léptető és garanciális szabályokat tartalmazza, akkor nem állapítható meg, hogy egy kedvező szerződésmódosítás ugyanolyan feltételekkel lép-e hatályba, mint a kedvezőtlen. Sérül továbbá a szimmetria elve, amennyiben nincs olyan rendelkezés az ÁSZF-ben, ami alapján a fogyasztó a kedvező költségváltozásokat érvényesíteni tudná a pénzintézettel szemben.

Az alperes által alkalmazott és a keresettel támadott szerződéses kikötésekre vonatkozóan felperes az alábbiakban jelölte meg azok tisztességtelenségének és érvénytelenségének indokát az általános indokolásban foglaltak tükrében.

A szerződéses kikötés nem felel meg a tételes meghatározás elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „...referencia-kamat” alkalmazásával sérül ezen elv, ugyanis a hiteldíj-emelés „egyedüli” oka az Alperes által elvégzett kamat-felülvizsgálat;

az alperes által alkalmazott ok-lista átfogóan megfogalmazott okokat tartalmaz („Hitelező forrásköltségeinek változása / pénzügyi forrásszerzési lehetőségek változása”), amelyet az ok-lista ugyan valamelyest részletez, azonban a részletezett okok megfogalmazása példálózó jellegű („különösen, de nem kizárólagosan”), amely lehetőséget biztosít a pénzügyi intézmény számára, hogy az okok körét tetszőlegesen (a fogyasztó hátrányára) bővítse;

a vis maior eseményekre vonatkozó rendelkezések (egyoldalú kamatmódosítás „hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok” esetén) átfogóan megfogalmazott okokat tartalmaznak, amelyek lehetőséget biztosítanak a pénzügyi intézménynek az önkényes értelmezésre, illetve arra, hogy a pénzügyi intézmény az okok körét tetszőlegesen (a fogyasztó hátrányára) bővítse;

az ok-listában felsorolt okok is csak átfogóan megfogalmazott körülményeket tartalmaznak, amelyek nem alkotják a konkrét okok zárt rendszerét, azok szabadon bővíthetők, tartalmi elemzés alapján tehát példálózónak minősülnek:

„az országkockázati felár változása (credit default swap)” esetén nem került rögzítésre, hogy mely változások indokolhatják az egyoldalú szerződésmódosítást. Az ok-meghatározás túl általános, így a pénzügyi intézmény által lényegében bármikor bővíthető;

„a bankközi pénzügyi kamatlábak/ hitelkamatok változása” esetén nem került rögzítésre, hogy mely pénzügyi kamatok változása esetén jogosult a pénzügyi intézmény egyoldalúan módosítani a szerződést;

a pénzügyi intézmény „tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy ahhoz kapcsolódó jogszabályváltozás, jegybanki rendelkezés vagy egyéb szabályozók megváltozása” esetén az „egyéb szabályozók” okán a pénzügyi intézmény által az ok-lista bővíthető.

16.Gf.40.331/2015/4.

Első olvasatra a fix részletes konstrukció szabályai elkülönült esetet szabályoznak, tartalmi elemzés útján azonban megállapítható, hogy a pénzügyi intézmény a módosításokat az utolsó havi törlesztő részlet összegében kumulatíván érvényesítheti. Ezért minden – az ok-listával kapcsolatban előadott – érvelés egyúttal alkalmazandó a fix részletes konstrukcióra is, az alábbiakkal kiegészítve:
nem felel meg alaki/nyelvtani szempontból a rendkívüli árfolyameseményekre alapozott módosítási lehetőség a tételesség elvének, mert az árfolyamesemények definiálása körében a pénzügyi intézmény kiszélesíti az okok körét az árfolyam növekedésen túlmenően a által megtehető rendkívüli intézkedésre, amelyek tételesen ugyanakkor nem kerülnek meghatározásra;
a „rendkívüli árfolyamesemény, kamatváltozás” átfogóan megfogalmazott okokat tartalmaz, amelyek nem alkotják konkrét okok zárt rendszerét, azok szabadon bővíthetőek, tartalmi elemzés alapján példalózónak minősülnek.

A szerződéses kikötés nem felel meg a felmondhatóság elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „.... referencia-kamat” vonatkozásában sérül ezen elv, az Alperes által saját akarati autonómiájában megállapított kamatmérték „referencia-kamatként” tételezése miatt;

a pénzügyi intézmény által alkalmazott, a kamatemelést lehetővé tevő ok-lista nem szabályozza a fogyasztót megillető felmondási jogot, vagy annak reális lehetőségét egyoldalú szerződésmódosítás esetén;

nem teljesül azon kritérium, mely szerint a felmondás joga reális alternatívát kell, hogy biztosítson a szerződésmódosítással szemben, mivel a szerződéses kikötés tartalmazza ugyan a díjmentes felmondás jogát, annak következménye azonban, hogy a „felmondással egyidejűleg valamennyi fizetési kötelezettsége egyösszegben esedékessé válik.”

A szerződéses kikötés nem felel meg a szimmetria elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „.... referencia-kamat” vonatkozásában a hiteldíj-emelési jog szimmetriája nem értelmezhető az alperes által saját akarati autonómiájában nem nyilvánosan megállapított, illetve felülvizsgált kamatmérték esetén;

a szimmetria szempontjából elvárás, hogy kötelezővé tegye a pénzügyi intézmény számára a fogyasztóra nézve kedvező szerződésmódosítást, ilyen kötelezettségvállaló nyilatkozatot azonban a szerződéses kikötés nem tartalmaz.

A szerződéses kikötés nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „....referencia-kamat” nyelvtanilag érthető ugyan, de sem az átlagos fogyasztó, sem más számára nem bír információ tartalommal az alperes által saját akarati autonómiájában, nem nyilvánosan megállapított, illetve felülvizsgált kamatmérték jelentése, azon a tényen túlmenően, hogy azt az alperes állapítja meg;

a szerződési feltételek szükségtelenül bonyolult szerkezetben jelennek meg, többszörösen utaló szabályokat tartalmaznak;

az ok-lista, illetve a vis maior eseményekre vonatkozó rendelkezések („hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok”) nem kellően konkrét, általánosan megfogalmazott feltételeket tartalmaznak, azok pontos tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, azok közvetlen gazdasági következményeit a fogyasztó nem képes a saját kötelezettségei szempontjából értékelni;

az ok-listában olyan körülmények is szerepelnek, amelyek idegen szavakat, illetve olyan kifejezéseket tartalmaznak, amelynek tartalma, hatásmechanizmusa az átlagos fogyasztó számára

16.Gf.40.331/2015/4.

nem érhető (pl. „országkockázati felár (credit-default swap)”, „Magyar Állam vagy a Hitelező által kibocsátott kötvény és SWAP hozamgörbék egymáshoz képest történő elmozdulása”); a szerződéses kikötés túl általános meghatározásokat tartalmaz, melyek a fogyasztó számára nem beazonosítható feltételeket jelentenek, így pl. a „bankközi pénzügyi kamatlábak/hitelkamatok változása” kikötés bár nyelvtanilag érthető, azonban nem tekinthető egyértelmű megfogalmazásnak, mivel nem került rögzítésre, hogy mely bankközi piacon (pl. BUBOR, LIBOR, EURIBOR) irányadó kamatok változása esetén jogosult a pénzügyi intézmény egyoldalúan módosítani a kamatot, kezelési költséget; továbbá „a Hitelező forrásköltségeinek változása/pénzügyi forrásszerzési lehetőségek változása, így különösen, de nem kizárólagosan” esetén konkrétan és zártkörűen nem meghatározott, hogy mely tényezők befolyásolhatják a forrásköltségek alakulását.

A szerződéses kikötés nem felel meg az objektivitás elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „... referencia-kamat” vonatkozásában sérül ezen elv, az alperes által saját akaratú autonómiájában megállapított, illetve felülvizsgált kamatmérték esetén ugyanis fogalmilag nem valósulhat meg az objektivitás;

„a Hitelező lekötött ügyfélbetétei kamatának változása” esetét a pénzügyi intézménynek lehetősége van előidézni, abban közreműködni, illetőleg a változás mértékét saját piacpolitikai szempontjai szerint befolyásolni;

az ok-lista egyéb olyan okokat tartalmaz, amelyre a pénzügyi intézménynek ráhatása van, hiszen azok saját pénzügyi-gazdasági döntéseitől függenek, illetve azokra nyilvánvalóan befolyást gyakorol, például „a Hitelező eszközminősítési szabályzata” és „belső adósminősítési szabályzata”, „a nyújtott kölcsön fedezetül szolgáló ingatlanfedezet értéke a kölcsön folyósításának időpontjához képest legalább 10%-kal csökkent”. Utóbbi a pénzügyi intézmény befolyásolási lehetőségétől nem független tényező, amennyiben a fedezet értékbecslését a pénzügyi intézmény, vagy megbízottja végzi.

A Szerződéses Kikötés nem felel meg a ténylegesség és arányosság elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

a „... referencia-kamat” vonatkozásában fogalmilag nem valósulhat meg az ténylegesség és arányosság elve, hiszen a hiteldíj-emelés ténylegessége és arányossága nem is értelmezhető az „elevé” alperes által saját akaratú autonómiájában, nem nyilvánosan megállapított, illetve felülvizsgált kamatmérték esetén;

a szerződéses kikötés olyan általánosságokat, megfoghatatlan fogalmakat jelöl (pl.: „a Hitelező forrásköltségeinek változása/pénzügyi forrásszerzési lehetőségek változása, így különösen, de nem kizárólagosan, a Hitelező tevékenységére, működési feltételeire vonatkozó vagy ahhoz kapcsolódó jogszabályváltozás, jegybanki rendelkezés, vagy a Hitelezőre kötelező egyéb szabályozók megváltozása”), amelyekkel semmilyen matematikai művelet nem végezhető, így a ténylegesség vizsgálata okafogyottá válik, hiszen általánosan megfogalmazott körülmények esetén sem a körülmények tényleges hatása, sem azok arányossága nem állapítható meg a hiteldíj mértékéhez viszonyítva;

a vizsgált szerződéses kikötés nem határozza meg, hogy az ok-listában meghatározott körülmények változása a kamat, kezelési költség milyen arányú módosítását vonja maga után; továbbá nem tartalmaz kötelezettségvállalást az arányosság követelményének megtartása vonatkozásában;

az ok-lista, illetve a vis maior eseményekre vonatkozó rendelkezések („hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok”) általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaznak, amelyek tényleges hatása a magas absztrakciós szint miatt nem vizsgálható;

a szerződéses kikötés nem különíti el, hogy mely feltételek esetén lehetséges kamatot, és mely feltételek esetén költséget, vagy díjat változtatni, így a rendelkezés alapján nem zárható ki, hogy

16.Gf.40.331/2015/4.

egy olyan költségelem emelkedése esetén, ami a költségek emelését indokolhatná, az alperes akár kamatot is emeljen.

A szerződéses kikötés nem felel meg az átláthatóság elvének, különösen – de nem kizárólagosan – az alábbi okokból:

„... referencia-kamat” vonatkozásában az alperes által elvégzett hiteldíj felülvizsgálat folyamatára semmiféle rálátása nem lehet az átlagos fogyasztónak, így annak eredményének érthetősége nem is vizsgálható;

a fogyasztó szerződéskötéskor nem ismerhette meg a későbbi többletkötelezettség indokait, sem annak mechanizmusát, sem lehetséges mértékét;

az egyoldalú módosításra okot adó szerződéses kikötések nem egyértelműek és nem tételesen meghatározottak, így lényegében a fogyasztó számára az egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó valamennyi feltétel megállapítása lehetetlen;

az ok-lista, illetve a vis maior eseményekre vonatkozó rendelkezések („hirtelen bekövetkező nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok”) általánosan megfogalmazott körülményeket tartalmaznak, ezért a fogyasztó nem képes értékelni az abból eredő gazdasági következményeket, nem képes teljes körűen átlátni, hogy a szerződéses kötelezettségei milyen feltételek esetén és milyen mértékben válhatnak terhesebbé;

a szerződéses kikötés nem rögzít kamatperiódust, a kamat tetszőleges időközönként módosítható.

Felperes kereste alátámasztásául csatolta az alperes cégkivonatát, az általános indokolásban alkalmazott rövidítések jegyzékét, az ÁSZF-ek egy okiratba foglalt kivonatait, a DH.2. törvényben rögzített elektronikus adathordozót, az alperesnek a ... részére adott nyilatkozatát, a keresetlevélnek és mellékleteinek informatikai eszköz alkalmazásával megszerkesztett szerkeszthető formátumú változatát tartalmazó elektronikus adathordozót, a felperes és jogi képviselője között létrejött megbízási szerződés kivonatát, a hivatkozott ítéletet tartalmazó elektronikus adathordozót, a felperes általános meghatalmazása nyilvántartásba vételéről szóló végzés másolatát.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltésben való marasztalását kérte. Az alperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes keresetlevelében határozott kereseti kérelmet nem terjesztett elő. A kereseti kérelem első szerkezeti része kizárólag hivatkozásokat tartalmaz, a kereseti kérelem második szerkezeti részére utal, míg a meghivatkozott második szerkezeti egység a keresetlevél egyes alfejezeteire utal tovább és szintén nem tartalmaz szerződéses kikötéseket, így a keresetlevél petírium része nem tartalmazza azon szerződéses kikötéseket, amelyek tisztességtelenségének megállapítására a felperes a keresetét elő kívánta terjeszteni, az kizárólag hivatkozásokat tartalmaz. Hangsúlyozta e körben az alperes, hogy a felperesi petírium szerinti ítéleti deklaráció ekként nem felel meg sem a Pp., sem a DH. 2. törvény rendelkezéseinek.

Az alperes álláspontja szerint megállapítható, hogy a felperesi kereset jelentős számban tartalmaz DH.1. és DH.2. törvény hatálya alá nem tartozó szerződéses kikötéseket. Az alperes hangsúlyozta, hogy a speciálisan alkalmazandó jogszabályok értelmében egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességtelenségének megállapítása volna kérhető, azonban a felperes olyan rendelkezések esetében is kérte a tisztességtelenség megállapítását, amelyek nem, hogy egyoldalú kamat –, költség – vagy díjemelést nem tesznek lehetővé, hanem semmilyen jogot nem biztosítanak az alperesnek. Az alperes érdemi ellenkérelmében példalózó jelleggel idézte, a csatolt CD mellékleten tételesen megjelölte azon perbe vitt szerződéses kikötéseket,

amelyek szerinte minden további vizsgálat nélkül megállapíthatóan nem a jelen per tárgyát képezik.

16.Gf.40.331/2015/4.

Az alperes hangsúlyozta, hogy a felperes által támadott azon szerződéses kikötések, amelyek a referencia-kamatláb változásból eredő kamatváltozásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmazzak, a DH.2. törvény 32/A. § (6) bekezdése értelmében nem minősülnek egyoldalú kamatemelésnek, ekként azokra nem terjed ki a DH.2. törvény hatálya, következésképpen a felperes tisztességtelenségük megállapítását sem kérheti. Az alperes álláspontja szerint nem beszélhetünk egyoldalú szerződésmódosításról abban az esetben, ha a szerződésen alapuló fizetési kötelezettség kizárólag azon oknál fogva módosul, hogy a szerződésben előre meghatározott referencia kamat, a szerződésben előre meghatározott időszakban elérte a szerződésben előre meghatározott legkisebb mértékű eltérést és az adós fizetési kötelezettsége csakis kizárólag ezen ténylegesen bekövetkezett módosulás arányában és erejéig módosulhat. A felperes által támadott kikötések referencia kamathoz kötött változást, automatizmust szabályoztak, és mint ilyenek nem tartoznak a DH.1. törvény hatálya alá, és ezért e körben – keresetösségi jog hiányában – a felperesi kereset alaptalan. Az alperes továbbá leszögezte, hogy a fentiekől függetlenül is a perbe vitt kikötések megfelelnek a DH.1. törvényben foglalt kritériumoknak, ezért azok tisztességesek.

Az alperes kiemelte, hogy azon szerződéses kikötések, melyek alapján a kölcsönszerződés esetében a kölcsönösszeg azért módosul, mert a vég számla összege árfolyamváltozás, vagy a megvásárolni kívánt gépjármű árának emelkedése miatt az adásvételi szerződésben szereplő vételártól eltér, szintén nem tartoznak a DH.1. és DH.2. törvény hatálya alá. Előadta, hogy ezen alperesi ÁSZF rendelkezések arra az esetre vonatkoznak, mikor az adós által kölcsönből megvásárolni kívánt gépjármű vételára változik, és az adósnak a korábban igényelt kölcsön összegétől eltérő összegre van szüksége a gépjármű megvásárlásához. A kölcsönösszeg módosításának egyik konjunktív feltétele, hogy az adós kéri a módosítást. A módosításra tehát adósi kérelem nélkül nem kerülhet sor, ekként kizárt, hogy egyoldalú módosítás következzen be.

Alperesi álláspont szerint ugyancsak nem tartoznak a DH1. és DH2. törvény hatálya alá azon szerződéses kikötések, mely alapján a lízingszerződés esetében a fizetendő lízingdíj azért módosul, mert a lízingbeadó alperes által a gépjármű tulajdonjogáért ténylegesen fizetett vételár összege bármely okból meghaladja az adásvételi szerződésben meghatározott vételárat. A lízingtárgy vételárának változása, a beszerzésével kapcsolatos költségek növekedése és erre tekintettel a lízingügylet keretei között megnövekedő finanszírozási szükséglet nem minősül a DH1. törvény szerinti díjemelésnek, vagy költség – és kamatemelésnek. Álláspontja szerint az alperesi ÁSZF-ek ezen rendelkezései ugyanis elsődlegesen a lízingtárgy beszerzéséhez, a lízingjogviszony részét képező adásvételhez kapcsolódnak, ekként ezek nem a már rögzített kölcsönösszeg alapján fizetendő terhek egyoldalú megváltoztatást jelentik, hanem a kölcsön folyósítását megelőzően a lízing ügylet keretei között szükséges finanszírozási összeg nagyságát.

Az alperes e körben hivatkozott a Ptk. 209. § (5) bekezdésre, mely értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre, ha azok egyébként világosak és érthetőek. Álláspontja szerint az ÁSZF-ek ezen rendelkezései a lízingjogviszony (egyik) fő tárgyát érintik, a lízing keretében nyújtandó kölcsön összegét, illetve annak meghatározását, amelynek tisztességtelensége így nem is vizsgálható.

Kiemelte az alperes továbbá, hogy az ÁSZF rendelkezései alapján lehetősége van arra a lízingbevevőnek, hogy a lízingtárgy beszerzésével kapcsolatos többletköltségeket egy összegben fizesse meg, ilyenkor lízingdíjemelés nem is történik, valamint a fizetési kötelezettség több esetben nem is a lízingbeadó, hanem a szállító felé áll fenn. A vételár növekedés egyösszegű megfizetése semmilyen körülmények között nem tartozik a DH.1. törvény hatálya alá, mivel az a lízingdíjat semmilyen formában nem is érinti.

Az alperes előadta, hogy a felperes által perbe vitt szerződéses kikötések a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésben foglalt elveknek megfelelnek, így azok tisztességtelensége nem állapítható meg. Ellenkérelmében tételesen kifejtette álláspontját az egyes elvekkel kapcsolatosan.

16.Gf.40.331/2015/4.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvével kapcsolatosan úgy nyilatkozott, hogy az gyakorlatilag a transzparencia követelményét jeleníti meg, és általánosságban azt a követelményt támasztja a szerződéssel szemben, hogy abból egyértelműen és világosan kiderüljön a fogyasztó számára, az adott szerződéses feltétel milyen következményekkel jár reá nézve a szerződés időtartama alatt, illetve ezen szerződéses feltétellel kapcsolatban milyen jogai és kötelezettségei vannak. Az alperes szerint tényként rögzíthető, maga az egyedileg megtárgyalt és az adós által minden esetben aláírt szerződés tartalmazta azt, hogy a szerződéses kamat az ÁSZF-ben rögzített feltételek szerint változhat, és hogy ennek milyen hatása van az adós fizetési kötelezettségére vonatkozóan. E körben azt kell tehát álláspontja szerint vizsgálni, hogy a szerződéses rendelkezés szerkezetileg és nyelvtanilag a fogyasztó számára érthetően tartalmazza-e a módosítás lehetőségeit, feltételeit. Az alperes megállapíthatónak tartja, a támadott szerződéses rendelkezések egyértelműen és világosan tartalmazzák, hogy az alperes jogosult a törlesztő részlet (lízingdíj) összegét módosítani és félreérthetetlenül meghatározza azokat a feltételeket, amelyek a módosításhoz vezetnek.

A tételes meghatározás elvére vonatkozóan előadta, ezt a követelményt a DH.1. törvény az ok-listával azonosítja, azaz hogy legyen ok lista és az zárt jellegű legyen. Hangsúlyozta, hogy a 2010. december 18. napja előtt a jogalkotó mérlegelése folytán az ok-lista nem képezte a kógens szabályok részét, tehát a jogalkotó nem tekintette ezt olyan súlyúnak, amelynek hiánya felborítaná a felek között szerződéses egyensúlyt. A Hpt. 210. § (3) bekezdés alapján megelégedett annak előírásával, hogy a kölcsönszerződés határozza meg a kamatemelés feltételeit és körülményeit. A 2010. december 18. napján bekövetkező jogszabályváltozás óta pedig a kérdés kimerítő kógens jogszabályi rendelkezés tárgyát képezi, ezért ezzel kapcsolatban a jogszabályi követelményeken túl, a tisztességtelenség általános szabályai alapján további követelmények nem támaszthatók.

E körben hangsúlyozta továbbá, fontos szempont még, hogy a tételesség elve nem az egész ÁSZF-re hanem csak az ÁSZF-ben megjelölt okokat esetlegesen elrelativizáló szófordulatra vonatkoztatható, tehát annak esetleges hiánya is csak legfeljebb ezen kitétel vonatkozásában eredményez tisztességtelenséget és semmiséget, de nem érinti magát a kamatváltoztatás jogát, hiszen annak alkalmazhatatlanságával megszűnik a példálózó jelleg és az oklista zárttá válik. Azt kell a bíróságnak vizsgálnia, hogy az ÁSZF tartalmazta-e azokat az okokat, amelyek alapján a pénzügyi intézmény a szerződést egyoldalúan módosíthatta. Mivel az alperes által alkalmazott szerződéses rendelkezések tételesen meghatározták, hogy milyen okból lehetséges a szerződésmódosítás, azok megfelelnek a tételes, zárt ok-listával szembeni követelményeknek.

Az objektivitás elve alapján azt kell vizsgálni, hogy vajon a módosítási feltételek objektívnek, a pénzügyi intézmény ráhatásától függetlennek minősíthetőek-e. Hangsúlyozta, hogy nem az egész ÁSZF-re, hanem csak adott okra vonatkozik az objektivitás elve, tehát annak esetleges hiánya is csak legfeljebb ezen ok vonatkozásában eredményez tisztességtelenséget és semmiséget, de nem érinti magát a kamatváltoztatás jogát. E körben is előadta, hogy önmagában a referencia kamat alkalmazása megfelel az objektivitás feltételének, hiszen annak megállapítása minden esetben egy formalizált és ekképpen objektív tényezőkön alapuló eljárás eredménye. Megjegyezte továbbá, hogy a 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet kógens rendelkezéseinek megfelelő ok-lista tisztességtelensége nem állapítható meg. Az alperes számára egyoldalú módosítást biztosító feltételek kifejezetten nevesítésre kerültek a Korm. rendeletben, valamint maradéktalanul megfelelnek az abban foglaltaknak. Álláspontja szerint a fentiekre tekintettel, a perben megjelölt ÁSZF-ek megfelelnek a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdés c) pontban, valamint a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben előírtaknak.

A ténylegesség és arányosság elve körében álláspontja szerint azt kell a bíróságnak vizsgálnia, hogy az egyes módosítási feltételek tényleges, arányos módosítást tesznek-e lehetővé. Az ok-lista megfelel a ténylegesség elvének, amennyiben az abban meghatározott feltételek a kamatra, díjra, költségre ténylegesen és a változásnak megfelelő mértékben hatást gyakorolnak. Az arányosság

16.Gf.40.331/2015/4.

elvének értelmében az emelés mértéke nem haladhatja meg a körülmény-változásnak a kamatra, költségre, díjra gyakorolt hatását. Álláspontja szerint az arányosság elvének célja, hogy egyoldalú szerződésmódosítást követően a fogyasztó számára biztosítsa annak a lehetőségét, hogy ellenőrizhesse, a pénzügyi intézmény általi módosítás indokolt és arányos volt-e a feltétel változásához képest, annak megfelelt-e a módosítás mértéke. Az a körülmény, hogy az egyoldalú szerződésmódosítás lehetősége a finanszírozáshoz szükséges költségek, illetve a hatósági rendelkezés és jogszabályváltozás kapcsán a pénzügyi intézmény számára a költségek változását teszi lehetővé, biztosítja a ténylegesség és arányosság elvének teljesülését, hiszen ezek olyan objektív, külső tényezők, amelyek utólag összegeződhetnek, ezáltal ellenőrizhető, hogy indokolt volt-e a kamat módosítása és arra a megfelelő mértékben került-e sor. Hangsúlyozta, hogy az általa alkalmazott ÁSZF-ek a módosításra okot adó körülmények által indukált változások pénzügyi hatásainál nagyobb mértékű költség-, kamat-, díjmelést nem tettek lehetővé, így az arányosság elvének megfelelnek.

Előadta, hogy az átláthatóság elvnek meghatározásánál a DH.1. törvény az előre-kalkulálhatóságot, mint feltételt írja elő. Az a törvényi megfogalmazásból nem egyértelmű, hogy a mérték tekintetében milyen mélységű előrejelzést követel meg. Tekintettel arra, hogy a DH.1. törvény a 2/2012. PK vélemény szövegezését veszi át, alappal feltételezhető, hogy a jogalkotó az átláthatósági kritériumot is a 2/2012 PK vélemény indokaival egyezően kívánta érvényesíteni. A PK vélemény egy hibás premisszára épül, mivel az a referencia kamatra épülő szerződésekre értelmezhető. A referencia kamat kikötéses konstrukció azonban nem valósít meg egyoldalú szerződésmódosítást. Az előre-kalkulálhatóság képletszerű meghatározása a változó kamatozású hitelszerződések esetén teljesíthetetlen, így az az alperesi álláspont, hogy az európai joggyakorlat szerint végezhető csak el az átláthatóság tesztjének lefuttatása, ami pedig lényegében megfelel a transzparencia követelményének. Hangsúlyozta, maga a Kúria rögzítette, hogy az átláthatóság körében a változás leképezése nem feltétlenül egy képlet ÁSZF-ben való rögzítésével teljesül. Kétséges egyáltalán, hogy egy ilyen képlet egyáltalán meghatározható.

Hangsúlyozta, hogy az átláthatóság elve nem keletkeztet önálló, plusz feltételt, az egy formai kritérium, melyben lényegében egyesülnek a fenti kritériumok körében kifejtettek, azok kvint esszenciájának tekinthető.

Az alperes kiemelte, hogy a DH.1. törvény szerint a felmondhatóság elve akkor teljesül, amennyiben a kikötés biztosítja egyoldalú szerződésmódosítás esetére a fogyasztó számára a szerződés felmondásának, megszüntetésének lehetőségét, azonban ezen kívül, további feltételt nem szab.

Az ÁSZF abban az esetben megfelelő jogvédelmet biztosít az adósnak, ha az a felmondási jogot az egyoldalú kamatemelés esetére kifejezetten deklarálja, illetve ha az egyoldalú kamatemelés esetére azonnali és teljes előtörlesztési jogot biztosít, tekintettel arra, hogy a magyar jogrendszerben a felmondás a szerződést megszünteti, melynek következtében a felek minden tartozása azonnal esedékessé válik, ugyanezen joghatás kiváltására alkalmas a teljes előtörlesztés jogának gyakorlása is.

A szimmetria elvével kapcsolatban előadta, hogy a Hpt. 2010. augusztus 1. napján hatályba lépett módosítása a Hpt. 210. § (3) bekezdését azzal egészítette ki, hogy „ha a feltétel változása a Kamat-, díj-, vagy költségelem csökkentését tesz indokolttá, azt is érvényesíteni kell”. A feltételek fogyasztó javára bekövetkező kedvező változása fogyasztó javára történő érvényesítésének kötelezettsége ekként kógens jogszabályi előírássá vált, amelyre a fogyasztó közvetlenül hivatkozhat, erre tekintettel, a szimmetria elve – az alperes álláspontja szerint – nem tisztességtelenségi kérdés. Egyebekben megjegyezte, hogy a felperes által támadott szerződéses kikötések megfelelnek a szimmetria elvének.

16.Gf.40.331/2015/4.

Az alperes ellenkérelmében külön foglalkozott a „beépített Casco biztosításra” vonatkozó szerződéses kikötéssel. Előadta, hogy amennyiben a bíróság vizsgálhatónak tekinti ezen kikötéseket, úgy kéri a kereset elutasítását annak okán, hogy ezen szerződéses kikötések megfelelnek a DH.1. törvényben foglalt előírásoknak. Hangsúlyozta e körben, hogy az alperes ezen ok alapján a harmadik személy biztosítóval kötött biztosítási szerződés díjával megegyező mértékben jogosult a fizetési kötelezettséget módosítani, arra az alperesnek nincs ráhatása, mértékét nem befolyásolhatja, az a biztosító árképzésén múlik. A módosításra az adós kérelmét követően kerülhet csak sor, így annak bekövetkeztét az alperes nem tudja előidézni. Megfelel álláspontja szerint az objektivitás elvének is, mivel az adós ellenőrizheti, hogy a biztosítás díjával megegyező mértékben került sor az emelésre. Az alperes előadta, hogy e körben is biztosította a szerződésmódosítás esetére az adós számára a felmondási jogot. Utalt arra is, hogy a szerződéses kikötések nem tartalmaznak olyan rendelkezést, melyek alapján a biztosítási díj csökkenése hatásának adós javára történő érvényesítése, adós fizetési kötelezettségének csökkentése kizárásra kerülne.

A biztosításra vonatkozó szerződéses kikötésekkel kapcsolatban kérte az alperes, hogy a bíróság vizsgálja meg, hogy az egyes mondatok tényleg a törvény hatálya alá tartoznak-e, vagy csak mivel általánosságban biztosításról rendelkezik egy adott kikötés, egy adott szerződéses szakasz, akkor oda valamennyi, például a biztosítással kapcsolatos rendelkezés az ÁSZF-be bekerül, függetlenül attól, az a törvény hatálya alá tartozik, vagy sem.

Az alperes a hitelvédelmi szolgáltatásra vonatkozó perbeli szerződéses kikötés vonatkozásában előadta, hogy amennyiben a bíróság vizsgálhatónak tekinti ezen kikötéseket, úgy kéri a kereset elutasítását annak okán, hogy ezen szerződéses kikötések megfelelnek a DH.1. törvényben foglalt előírásoknak, tisztességtelenségük nem állapítható meg. Hangsúlyozta e körben, hogy az alperes ezen ok alapján a harmadik személy szolgáltatóval kötött szerződés díjával megegyező mértékben jogosult a fizetési kötelezettséget módosítani, arra az alperesnek nincs ráhatása, mértékét nem befolyásolhatja, az a szolgáltató árképzésén múlik. A módosításra az adós kérelmét követően kerülhet csak sor, így annak bekövetkeztét az alperes nem tudja előidézni. A szerződéses kikötések megfelelnek álláspontja szerint az objektivitás elvének is, mivel az adós ellenőrizheti, hogy a biztosítás díjával megegyező mértékben került sor az emelésre. Az alperes előadta, hogy e körben is biztosította a szerződésmódosítás esetére az adós számára a felmondási jogot. Utalt arra is, hogy a szerződéses kikötések nem tartalmaznak olyan rendelkezést, melyek alapján a hitelvédelmi szolgáltatás díja csökkenése hatásának adós javára történő érvényesítése, adós fizetési kötelezettségének csökkentése kizárásra kerülne.

Az alperes indítványozta nyelvi szakértő kirendelését, annak igazolására, hogy a perbeli szerződéses kikötések megfelelnek az egyértelmű megfogalmazás elvének, valamint közgazdasági szakértő kirendelését annak igazolására, hogy a támadott szerződéses kikötések szerinti módosítási okokra az alperesnek ráhatása nincs, arányosak és átláthatóak.

Az elsőfokú bíróság a 2015. június 5-én kelt 19.G.41.343/2015/11. számú ítéletével megállapította, hogy az ítélet rendelkező részében megjelölt időszakok, szerződéstípusok és szerződési feltételek egyes pontjai, tételesen megjelölt kikötések tisztességtelenek, ezért érvénytelenek. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, kötelezte alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 600.000 forint perköltséget, valamint az államnak 750.000 forint kereseti illetéket, azzal, hogy az ezt meghaladó 750.000 forint kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság a határozata indokolásában az alperes és jogelődje, a által a perbeli időszakban alkalmazott általános szerződési feltételek szövegszerű ismertetése, a felperesi kereset és indokolása, az alperesi ellenkérelem és indokolása részletes ismertetése után kifejtette, a felek által becsatolt általános szerződési feltételek, mint okirati bizonyítékok és a felek nyilatkozata

16.Gf.40.331/2015/4.

alapján állapította meg a tényállást, a keresetpontosítás, illetve alperesi ellenkérelem figyelembevételével a felek egyező nyilatkozata alapján, pontosítva a szerződési pontok, feltételek sorszámait.

A 2014. évi XXXVIII. törvény 1.§, 3.§, 4.§, 6.§-a, a 2014. évi XL. törvény 33.§, 34.§, 36.§-ai, illetve a szabályozás időbeli hatálya ismertetése után rögzítette, a tisztességtelenség, érvénytelenség megállapítását a felperes kizárólag az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötések tekintetében kérheti. Ezek vonatkozásában állította fel a szabályozás a tisztességtelenség és érvénytelenség megállapítása iránti anyagi igény jogosultságát. Mindazon feltételek, melyek nem az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést tették lehetővé, nem tartoznak a fentebb írt jogszabályok hatálya alá, így keresettel jelen perben nem támadhatók.

Az elsőfokú bíróság az eljárásban kizárólag azt vizsgálta, hogy a ... által tisztességtelennek tartott kikötés a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdése szerint tisztességes-e, így nem a Ptk. 209/A.§-a szerinti tisztességtelenséget tette vizsgálat tárgyává. Figyelembe kellett venni a 2/2014. PJE és a 2/2012. PK véleményben megfogalmazott elveket. Utalt arra, az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést és díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés tisztességtelen, ha nem felel meg a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdésében felsorolt 7 konjunktív feltételnek, az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság, valamint a szimmetria elvének. Az elvek részletes ismertetését követően rögzítette, a szerződéses kikötés tisztességességének megállapításához mindegyik feltételnek való megfelelés szükséges, akár egy feltételnek való meg nem felelés esetében a bíróság a szerződéses kikötés tisztességtelenségét, érvénytelenségét állapítja meg. Amennyiben akár egy feltételnek nem felel meg a perbehozott szerződéses kikötés, úgy a további feltételnek való megfelelést már nem kell vizsgálni.

A bíróság elsődlegesen az átláthatóság elvének való megfelelést vagy meg nem felelést vizsgálta, tekintettel arra, hogy a 2/2014. (VI. 16.) PJE. határozat a Kúria Európai Unió Bírósága előtt kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárásában született határozatára is figyelemmel ebben a kérdésben fejtette ki jogi álláspontját (C-26/13. számú ítélet, Kásler ügy).

A Kúria jogi álláspontja, és ezt törvényi szintre emelő jogalkotói álláspont értelmében az egyoldalú kamatemelést, költségemelést, és díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés nem felel meg az átláthatóság elvének, ha a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására. Az átláthatóság elvéhez szorosan kapcsolódik a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdés a) pontjában szereplő egyértelmű és érthető megfogalmazás elve, figyelemmel arra, hogy amennyiben a szerződés megkötése előtt a fogyasztónak az egyértelmű, világos és érthető szerkesztés és megszövegezés hiánya miatt nem volt tényleges lehetősége a kikötés alapos megismerésére, ebből kifolyólag kötelezettségvállalása mértékét, annak változását sem tudja felmérni. A felperes által perbehozott, tisztességtelennek és érvénytelennek nyilvánítani kért általános szerződési feltételek esetében ott, ahol az általános szerződési feltétel nem a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott egyoldalú kamat-, díj-, és költségemelés lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés, hanem fogalom meghatározást definiációt tartalmaz, (így például a referencia kamatláb fogalom meghatározását, vagy a THM meghatározását rögzíti, vagy nem egyoldalú díjemelésre feljogosító szerződéses rendelkezés, hanem az adós, azaz a fogyasztó kizárólagos kérelmére történő módosítást tartalmazó rendelkezés, esetleg kizárólag közös módosításra feljogosító rendelkezés, vagy az általános szerződési feltétel közzétételére, megismerésére vonatkozó szabály, vagy a Hirdetmény, kamattájékoztató meghatározására vonatkozó tájékoztató jellegű felsorolás) a bíróság a keresetet elutasította, figyelemmel arra, hogy a DH.2. törvény és DH.1. törvény szabályai értelmében kizárólag az egyoldalú kamat-, díj-, és költségemelés lehetővé tevő szerződéses rendelkezések esetében kérheti a felperes a tisztességtelenség és érvénytelenség megállapítását. Azoknál a perbehozott általános

16.Gf.40.331/2015/4.

szerződési feltételeknél amelynek tárgya nem az egyoldalú kamat-, díj-, és költségemelésre feljogosító szerződéses rendelkezés, a felperesnek keresetösségi joga nincsen, ezért a bíróság ennek hiányában a felperes keresetét ebben a körben elutasította.

Elutasította a bíróság a felperes keresetét azon szerződéses pontok tekintetében is, ahol a felperes a szerződéses pontot ugyan a sorszámozással megjelölte, azonban sem a keresetlevél, sem a kivonat ilyen pont alatti szöveget nem rögzít, ezért a bíróságnak nem volt módjában a felperes keresetlevelében sorszámmal megjelölt szerződéses pont tartalmát vizsgálni.

Nem minősül egyoldalú módosításra feljogosító rendelkezésnek az a rendelkezés sem, ahol kizárólag valamely költség adós általi viselésére vonatkozó rendelkezést tartalmaz önmagában, a költség egyoldalú módosítására feljogosító további szabályt nem tartalmaz, így az ilyen szerződéses rendelkezések tekintetében is elutasította a bíróság a felperes keresetét.

A bíróság elutasította a DH.1. törvény hatályba lépését követő időszakra a felperes által perbe hozott szerződési kikötések érvénytelensége megállapítására irányuló keresetét, tekintettel arra, hogy a DH. törvények értelmében kizárólag a DH. 1. törvény hatályba lépéséig alkalmazott általános szerződési feltételek képezhetik a per tárgyát.

Az ítélet rendelkező részében felsorolt általános szerződési feltételek tisztességtelensége és érvénytelensége az alábbiak szerint áll fenn:

A kölcsönszerződés VI., vagy VII. pontjával jelölt, valamint a további részletszabályra utaló szabály bár részint a deviza alapú szerződések esetén az árfolyamváltozás kockázatának viselésére vonatkozó rendelkezést tartalmaz, azonban minden esetben hol szűkebb, hol tágabb körben feljogosító rendelkezést tartalmaz a törlesztő részletek ÁSZF további pontjaiban meghatározottak szerinti módosítására. Ezen feljogosító rendelkezések pedig az ÁSZF egyoldalú módosításra feljogosító rendelkezéseivel együttesen sem felelnek meg az átláthatóság elvének, figyelemmel arra, hogy a szerződés megkötésekor a fogyasztó nem volt abban a helyzetben -a szerződés szövegezése szerkesztéséből kifolyólag is -, hogy láthassa, mely körülmények és feltételek mikor bekövetkező, milyen változása milyen módon teszi lehetővé további terhek rá történő áthárítását.

A referencia kamatláb változásának függvényében történő törlesztőrészlet, illetőleg lízingdíj módosításra feljogosító rendelkezés valódi egyoldalú szerződésmódosítási jogosultságot tartalmaz, és nem egy automatizmust szabályoz. Bár látszólag valóban a szerződéses kikötésben meghatározott irányadó kamatláb -referencia kamatláb- változásához köti a hátralévő törlesztőrészlet, illetőleg lízingdíj kamat tartalma meghatározását - a kamatperiódus, a küszöbérték rögzítésével -, azonban a szerződés szövegezése az alperest, mint hitelezőt, vagy lízingbeadót jogosítja fel a módosításra, a módosítási jogosultság gyakorlására, azaz a szerződési kikötésben szabályozott feltétel bekövetkezésekor az alperes „jogosult” módosítani. Ezen szóhasználatra figyelemmel a módosítás nem automatikusan a szerződési kikötésben meghatározott módon megy végbe, hanem az alperes döntésére van bízva, hogy az irányadó kamatváltozásra figyelemmel él-e a módosítási jogosultságával, és amennyiben igen, a módosítást mikor hajtja végre. Az általános szerződési feltétel alapján az alperes mérlegelésén múlik tehát, hogy a törlesztőrészletben, vagy a lízingdíjban érvényesíti-e a referencia kamatláb változását, erre figyelemmel pedig a szerződési kikötés tartalmában nem felel meg a 2/2012. PK. véleményben meghatározott referencia kamathoz kötött változó kamatozású kölcsönszerződésre vonatkozó azon megállapításának, miszerint automatizmus esetén egyoldalú szerződésmódosításról nem lehet beszélni. A perbehozott szerződési kikötések nem automatizmust szabályoznak az alperes módosítási jogosultságának a biztosításával, az alperes döntésére bízott módosítási jog gyakorlásának pontos körülményei nem derülnek ki az általános szerződési feltételből. Így a szerződés megkötésekor a fogyasztó nem volt abban a helyzetben, hogy előre láthassa és kalkulálhasson azzal, az alperes bizonyos körülmények bekövetkezésekor él-e módosítási jogosultságával, így ezen szerződéses kikötések az átláthatóság elvének nem felelnek meg, ezért a bíróság megállapította ezek tisztességtelenségét és érvénytelenségét.

16.Gf.40.331/2015/4.

A felperes az alperes azon egyoldalú módosításra feljogosító szerződési rendelkezéseinek érvénytelensége megállapítását kérte, melyekben az alperes részletes ok-listával rögzítette az adós vagy lízingbevevő számára kedvezőtlen egyoldalú szerződés módosítási lehetőséget.

Az ok-lista megadásával feljogosító szerződéses rendelkezés az átláthatóság elvének nem felel meg, tekintettel arra, hogy a fogyasztó sem a szerződés megkötésekor, sem utóbb a módosításkor nem láthatta előre, illetőleg nem tudta ellenőrizni, hogy kötelezettségvállalása mértékét, a hiteldíj módosulás bekövetkeztét, annak módját mennyiben és milyen módon befolyásolta az egyes ok-listában meghatározott körülmény. Azt sem láthatja a fogyasztó előre a referencia kamat módosulása, valamint a részletes ok-listát tartalmazó egyoldalú módosításra feljogosító szerződéses rendelkezések összefüggésében, hogy mely tényező mikor, milyen mértékű és adott változása milyen, a fogyasztó számára hátrányos vagy előnyös változást generál, mindezekből adódóan ezen szerződéses feltételek az átláthatóság követelményének nem felelnek meg, ezért a bíróság e körben a szerződési feltételek tisztességtelenségét és érvénytelenségét kimondta.

A költségek, díjak egyoldalú módosítására feljogosító azon szerződéses pont, valamint az értesítésről szóló azon szerződéses kikötés, mely a nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarok bekövetkezése esetére átmenetileg feljogosítja az alperest az egyoldalú díj-, költség módosításra, sem felel meg az átláthatóság elvének, tekintettel arra, hogy a szerződéses kikötés egyáltalán nem tartalmaz rendelkezést arra vonatkozóan, mit minősít nagyfokú pénz- és tőkepiaci zavarnak, annak milyen mértékű bekövetkezése mely időszakra, milyen módon hat ki a fogyasztó további díjfizetési kötelezettségére. Tekintettel arra, hogy a szerződéses rendelkezés az átláthatóság elvének nem felel meg, a bíróság megállapította ezen rendelkezés tisztességtelenségét és érvénytelenségét.

Az úgynevezett fix részletes konstrukcióra vonatkozó szabályozás az alperest feljogosítja az egyoldalú emelésre. Bár valóban a díj összege a fix részletes konstrukcióra vonatkozó szabályok szerint állandó, azonban az egyoldalú emelés eredményeképpen a futamidő hossza nő meg, illetőleg az utolsó havi részletben érvényesítheti az alperes az egyoldalú módosítással bekövetkező emelést, ezért a valóságban a fix részletes konstrukcióra vonatkozó szabályok az alperes javára egyoldalú módosítási jogosultságot biztosítanak, melynek feltételei és körülményei az átláthatóság elvének nem felelnek meg, mivel a fogyasztó sem a szerződés megkötésekor, sem az emelés érvényesítésének időpontjában nem láthatja, hogy mely körülmények milyen mértékű változása, milyen mértékű további terhek rá történő háritását eredményezik, ezért a bíróság ezen szerződési feltételek tekintetében is megállapította azok tisztességtelenségét és érvénytelenségét.

A fogyasztót terhelő biztosítási szerződés megkötésével kapcsolatos, és biztosítással kapcsolatos, perbehozott általános szerződési feltételek esetében, valamint a hitelvédelmi szolgáltatásra vonatkozó ÁSZF kikötések esetében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy bár a fogyasztó mulasztásával összefüggésben jogosítják fel ezek a szerződési kikötések az alperest a szerződés egyoldalú módosítására, azonban az általános szerződési feltételekből nem derül ki egyértelműen a szerződés megkötésekor, sem később az esetleges fogyasztói mulasztás esetén az általános szerződési feltétel alapján a szerződés módosításakor, hogy a fogyasztó mulasztása milyen további terhek rá történő háritására jogosítja fel az alperest, az alperes által megkötött biztosítási szerződésből fakadó kötelezettségeket mikor, milyen mértékben és hogyan építi be az adóst terhelő fizetési kötelezettségek körébe, az ő szerződését ezt mikor, mennyiben, miként módosítja.

Nem osztotta az elsőfokú bíróság az alperes azon álláspontját, hogy a beépített CASCO biztosítás és hitelvédelmi biztosítás kizárólag a biztosítási díj, hitelvédelmi díj összegének adósra terhelését jelenti, mert ezt ilyen formában a szerződési kikötés nem tartalmazza, így lehetőséget ad alperesnek arra, hogy a havi biztosítási díjtól eltérően terhelje meg az adóst a biztosítás körében. Mindezekre figyelemmel a biztosítással kapcsolatos, perbehozott általános szerződési feltételek nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, ezért a bíróság ezen szerződési feltételek tekintetében megállapította azok tisztességtelenségét és érvénytelenségét.

16.Gf.40.331/2015/4.

A perbehozott általános szerződési feltételek, ahol a gépjármű vételárának utólagos módosulása akár a lízingbeadó javára lízingdíj módosítási jogosultságot, akár az alperes javára a kölcsönszerződésben az egyes törlesztő részletek módosításának jogosultságát biztosítja, nem felel meg az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, mivel a fogyasztó sem a szerződés megkötésekor, sem a változás bekövetkeztekor nem láthatta át, hogy az alperes mely esetben, milyen mértékben él a díjemelés lehetőségével, illetőleg a szerződésmódosítási jogosultságával. A fogyasztó nem láthatja, hogy a lízingtárgy értékének változása illetőleg a szerződés tárgyának értéke változása milyen mértékben és módon hat ki a díjváltozásra, így nem kalkulálhat a díjemelés lehetséges mértékével. A szerződési feltétel az alperes megítélésére bízta, hogy a vételár különbözet alapul vételével mely esetben, miként, milyen mértékben módosítja vagy nem módosítja a lízingdíjat, illetőleg a törlesztő részlet összegét, vagy a kölcsön összegét. A szerződési kikötés nem határozza meg semmilyen módon azt sem, hogy a körülmény változása milyen módon és mértékben hat ki a díjemelésre. Ezzel nem hozza a pénzügyi intézmény az általános szerződési feltétel alkalmazásával a fogyasztót olyan helyzetbe, hogy ellenőrizni tudná az egyoldalú szerződésmódosítás alkalmazásakor, a szerződésmódosítás indokolt-e, arányában és mértékében megfelelő volt-e. Mindezekre figyelemmel a bíróság a vételár utólagos módosulásával kapcsolatos alperest feljogosító rendelkezések tisztességtelenségét és érvénytelenségét állapította meg.

A felperes kérte a THM egyoldalú módosítására feljogosító rendelkezések érvénytelensége és tisztességtelensége megállapítását. Az e körben perbe hozott általános szerződési feltételek az átláthatóság elvének nem felelnek meg, mivel abból a fogyasztó részére sem a szerződés megkötésekor, sem utólag nem állapítható meg, illetőleg nem ellenőrizhető, hogy mely, THM-et befolyásoló körülmények milyen mértékű változása milyen további terhek rá történő hárítását eredményezheti, ezért ezen kikötések tisztességtelenségét és érvénytelenségét a bíróság ugyancsak megállapította.

A bíróság az ítélet rendelkező részében rögzített általános szerződési feltételek mindegyike esetében megállapította, hogy azok nem felelnek meg az átláthatóság követelményének, tekintettel arra, hogy a szerződéses rendelkezés tartalmaz olyan, az alperes javára egyoldalú költség-, díj-, kamatemelést lehetővé tevő feljogosítást, melynek esetében a fogyasztó sem a szerződés megkötésekor, sem az egyoldalú módosítás bekövetkeztekor nem láthatja át, nem ellenőrizheti, mely körülmények milyen mértékű változása okozta az egyoldalú módosítást, ezen körülmények indokolják-e a valóságban az egyoldalú módosítást, és amennyiben igen, azt milyen mértékben, ezért a szerződési feltételek egyike sem felel meg az átláthatóság elvének, ezért a bíróság mindegyik tekintetében a tisztességtelenséget és érvénytelenséget - a DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében foglalt elvnek való meg nem felelés folytán - megállapította. A Kúriának azon álláspontjára is figyelemmel volt, miszerint egy szerződéses kikötés vagy összefüggő szerződéses kikötések esetében amennyiben bármelyik részében a szerződéses kikötés az átláthatóság követelményének nem felel meg, a fogyasztó már nem tudja ellenőrizni, illetőleg nem láthatja át a szerződéses kikötés teljes tartalmát, így a szerződési kikötés teljes egészében sérti a tisztességesség DH.1. törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeit. Így amennyiben a szerződéses kikötés egyes rendelkezései önmagukban megfelelnek valamelyik elvnek, a további kikötéses rendelkezések átláthatatlanságának alapján a teljes szerződési kikötés tisztességtelenségű és érvénytelennek minősül, tekintettel arra, hogy a szerződési kikötés egyes részeinek érvénytelensége a szerződési kikötés további rendelkezéseire is negatívan hat ki. Mindezek alapján a bíróság nem osztotta alperesnek azon álláspontját, hogy a szerződéses kikötések egyes mondatait külön elemezve kell az egyes elveknek való megfelelést vizsgálni, és a szerződéses kikötés egyes rendelkezései érvénytelenségének fennállta esetében a bíróság a teljes szerződéses kikötés, vagy egymással összefüggő kikötések érvénytelenségét állapította meg.

16.Gf.40.331/2015/4.

A felperes több szerződéses kikötést is perbehozott, amelynek érvénytelenségét a bíróság nem állapította meg, ezért a felperes részlegesen lett pernyertes. A bíróság a részleges pernyertességre figyelemmel a Pp. 78. § (1) bekezdés és 81. §-a alapján kötelezte az alperest perköltség viselésére a pernyertesség pervesztesség arányának megfelelően.

A bíróság a részlegesen pernyertes felperes javára a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet alapján a becsatolt külön megállapodásra is figyelemmel állapította meg az öt megillető ügyvédi munkadíjat, de arra tekintettel, hogy a felperes több perben hasonló tartalmú keresetlevelet terjesztett be, melyekre fordított munka az egyes keresetek tekintetében megoszlik. A bíróság az illetékmentességben részesült felperes részleges pernyertességére figyelemmel állapította meg az alperest terhelő illetékfizetési kötelezettséget.

Az alperes érdemi ellenkérelmében előterjesztett, igazságügyi nyelvi szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát a bíróság alaptalannak találta, figyelemmel arra, hogy az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, az átláthatóság elvének az átlagos fogyasztó szempontjából kell megvalósulnia, mely fogyasztó alatt nem a konkrét fogyasztó értendő, hanem az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztót kell érteni. Amennyiben nyelvi igazságügyi szakértő szükséges annak megállapításához, hogy az adott szerződési kikötések az átláthatóságnak, egyértelmű és érthető megfogalmazásnak megfeleltek-e, mert azt az átlagfogyasztó szintjét meghaladó bíró önmagában nem képes értékelni, a különleges szakértelem szükségessége már önmagában kizárja, hogy az így megvizsgált adott szerződési feltétel az átlagos fogyasztó mércéjének alapul vételével az átláthatóság és az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének megfelelően. Az elveknek való megfelelés kérdése azonban jogkérdés, amelynek elbírálásához igazságügyi szakértő bevezetése nem szükséges a perbe, ezért a bíróság az alperes bizonyítási indítványát, mint szükségtelent elutasította.

A bíróság elutasította az alperes közgazdasági szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványát is, tekintettel arra, hogy a támadott szerződéses kikötések hét elvnek való megfelelése körében a bíróság elsősorban az átláthatóság, egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét vizsgálta, annak meg nem felelésére figyelemmel a további elvek érvényesülése körében további vizsgálatot és bizonyítást nem kell lefolytatni, ezért az alperes bizonyítási indítványa szükségtelen a per eldöntése szempontjából, ezért azt a bíróság elutasította.

Alaptalan volt az alperes azon hivatkozása is, hogy a bíróságnak a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítania, (mert a keresetlevél határozott kereseti kérelmet nem tartalmazott). Az alperes által hivatkozott 19.G.40.150/2015. számú ügyben a felperes keresetlevelében oly módon utalással határozta meg az érvényessé nyilvánítani kért szerződéses kikötéseket, hogy a felperes az F/3. szám alatt csatolt kivonatban, azaz a keresetlevél mellékletében rögzített szerződéses kikötések érvényességének megállapítását kérte, a keresetlevél tehát nem tartalmazta az érvényessé nyilvánítani kért szerződéses kikötéseket. Ezzel szemben a felperes keresetlevele mind sorszám, mind tartalom szerint tartalmazta az általa érvénytelennek és tisztességtelennek megállapítani kért szerződési feltételeket. A keresetlevélben megfogalmazott petitum ugyan valóban utalással határozta meg a per tárgyává tett szerződési feltételeket, azonban a korábbi, alperes által hivatkozott elutasító határozattal érintett keresetlevéllel szemben maga a keresetlevél mind sorszámozásában, mind részletes tartalmában rögzíti a támadott szerződési feltételeket így a párhuzam a két keresetlevél esetében nem áll fenn, ezért az alperes ezen hivatkozása nem alapos.

Az ítélet ellen az alperes fellebbezett. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság utasítását kérte a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára, másodlagosan az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását, harmadlagosan az ítélet akként történő megváltoztatását, hogy az egyes szerződéses kikötéseket a Ptk. részleges érvénytelenségre vonatkozó szabályaira is figyelemmel szerződésmódosítási okonként vizsgálva az ítélet tábla

16.Gf.40.331/2015/4.

állapítsa meg a kikötések tisztességességét és ezért utasítsa el a keresetet. Valamennyi esetben kérte a felperes perköltség viselésére kötelezését.

Az elsőfokú eljárásban általa kifejtetteket, illetve bizonyítási indítványait – nyelvi és közgazdasági szakértő kirendelésére irányuló kérelmét – fenntartva kifejtette, a referencia kamatláb változásából eredő kamatváltozásra vonatkozó rendelkezések nem minősülnek egyoldalú kamatemelésnek a 2014. évi XL. törvény 32/A.§-a alapján, ezért nem tartoznak a törvény hatálya alá, de egyébként sem tisztességtelenek. Nem tartoznak a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvény hatálya alá azon kikötések, melyek alapján kölcsönszerződés esetében a kölcsönösszeg azért módosul, mert a végszámla összege árfolyamváltozás vagy a megvásárolni kívánt gépjármű árának emelkedése miatt tér el az adásvételi szerződésben szereplő vételártól. A kölcsönösszeg módosítás egyik konjunktív feltétele, hogy az adós kéri a módosítást, ha ez nem teljesül, a módosításra nem kerülhet sor, amennyiben pedig a feltétel teljesül, az esetben a módosítás adós kérelmére történik, így kizárt az egyoldalúság. Nem tartoznak a törvények hatálya alá azon kikötések sem, amikor a lízingdíj módosul, mert a lízingbeadó alperes által a gépjármű tulajdonjogáért ténylegesen kifizetett vételár összege bármely okból meghaladja az adásvételi szerződésben meghatározott vételárat. A lízingtárgy vételár változása, a beszerzésének költségei növekedése nem minősül a törvény hatálya alá tartozó díjemelésnek. Egyebekben sem minősülnek a kikötések tisztességtelennek. A szerződéses kikötések, illetve az ok-lista egyes elemeit is jogszerűtlenül minősítette tisztességtelennek az elsőfokú bíróság. Az egyes szerződéses kikötésekkel, illetve azok egyes pontjaival kapcsolatosan részletesen kifejtette a fellebbezését, rögzítette, azon kikötés mely szerint az adós tudomásul veszi az általa választott devizanem árfolyam változásának kockázatát, semmilyen egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést nem tesz lehetővé alperes számára. E körben hivatkozott a Kúria 2/2014. PJE határozata 2. pontjában foglaltakra. A fogyasztó részére adott tájékoztatás nem képezte az elsőfokú bíróság általi vizsgálat tárgyát, ennek hiányában a fogyasztó tájékoztatása ismerete nélkül az árfolyamváltozás kockázatának viselésére vonatkozó kikötés tisztességtelenségét nem lehetett volna megállapítani.

A kölcsönszerződésben meghatározott devizanemhez képest alternatív teljesítést lehetővé tevő kikötéssel kapcsolatban utalt arra, a szerződésmódosítás konjunktív feltétele, hogy adós hozzájáruljon a hitelező által felajánlott másik devizanemben történő finanszírozáshoz, ennek hiányában nincs módosítás, amennyiben viszont van, az esetben az nem egyoldalú. A biztosítási szerződés megkötésével kapcsolatos kikötés kapcsán ugyancsak az adósra kell írásban vagy szóban kérnie a szerződéskötést, így a feltétel teljesülése hiányában nincs módosítás, amennyiben a feltétel teljesül, a módosítás már nem egyoldalú.

Az új biztosítási szerződés kötésével kapcsolatos kikötés kapcsán utalt arra, az adós az általa választott biztosítótársasággal köteles szerződni, ez nem a hitelező egyoldalú cselekménye, másrészt kamatemelést, költségemelést, díjemelést nem tesz lehetővé. A szerződésmódosítás hirdetményi közzététele, adós értesítése, a módosítás nyilvánosságra hozatala, illetve a PSZÁF tájékoztatása nem minősíthetőek tisztességtelen feltételnek, s a kölcsönszerződés adós általi díjmentes felmondására vonatkozó jogot biztosító rendelkezés sem. A csoportos beszédre, mint fizetési módra vonatkozó kikötés kapcsán kifejtette, nem minősül egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötésnek azon kikötés, mely szerint az adós tudomásul veszi az általa választott devizanem árfolyamváltozás kockázatát, az szintén nem tisztességtelen. Az ebben a körben a fogyasztó részére adott tájékoztatás nem képezte a vizsgálat tárgyát, így e kikötés tisztességtelenségét is jogszerűtlenül állapította meg a bíróság. A csoportos beszéd alkalmazására vonatkozó rendelkezések nem tisztességtelenek.

Hivatkozott arra is, a fix részletes konstrukció esetében a havi törlesztőrészletek összegével kapcsolatos kikötés sem biztosít jogot alperes részére egyoldalú módosításra, így az nem tisztességtelen. Nem tisztességtelen azon kikötés, hogy nem minősül adós számára kedvezőtlen módosításnak, ha a referencia kamatlábhoz kötött kamat esetén az ügyleti kamat mértéke a

16.Gf.40.331/2015/4.

referenciakamat változása következtében módosul. A hitelvédelmi szolgáltatással kapcsolatos kikötés kapcsán ugyancsak utalt a felek előzetes megállapodása, illetve az adósi kérelem előterjesztése szükségességére, ez esetben is kizárt a tisztességtelenség megállapítása. Nem tisztességtelen az sem, hogy a hitelező a módosításért a hirdetménye szerinti költséget számíthatja fel, a költség egyoldalúan nem módosítható. A PSZÁF tájékoztatása, az árazási elvek betartása, az ezeket hitelezői kötelezettségét érintő rendelkezések sem minősíthetők tisztességtelen feltételnek. Utalt arra is, a kikötések megegyeznek a 275/2010. (XII.15.) Kormányrendelet 1.§ (4) bekezdésében foglaltakkal. Általánosságban a referenciakamat fogalom definiálására vonatkozóan rögzítette, az nem minősíthető tisztességtelennek. Utalt ebben a körben az elsőfokú ítélet önellenmondásaira. A THM meghatározása sem minősíthető tisztességtelennek. A gépjármű lízingszerződésekkel kapcsolatban külön kiemelte, az adós az általa választott biztosítótársasággal köteles szerződni. A gépjármű elvesztése, megsemmisülése esetére vonatkozó rendelkezés a már fennálló adósi fizetési kötelezettséget teszi lejárttá, a hitelezőt nem jogosítja fel egyoldalú kamat-, díj-, költségemelésre. A kikötés alapján a fogyasztó az általa választott biztosító társasággal köteles szerződni, akivel jogviszony jön létre, függetlenül a fogyasztó és alperes jogviszonyától. Nem tisztességtelen azon kikötés sem, amely alapján a biztosító társaság csak alperes részére teljesíthet kifizetést, ez nem jelent egyoldalú módosítási jogot alperes számára.

Alperes részletes fellebbezését mind a gépjármű vásárlásra nyújtott fedezetes kölcsönök, a gépjármű fedezetes kölcsönök, a tartozást kiváltó fedezetes kölcsönök, a tartozást kiváltó fedezetlen kölcsönök, a gépjármű zártvégű pénzügyi lízingek, a gépjármű zártvégű pénzügyi visszlízingek, a gépjárművásárlásra kötött kölcsönszerződések, a gépjármű fedezetes kölcsönök, a gépjármű zártvégű pénzügyi lízingek, a gépjármű zártvégű pénzügyi visszlízingek tekintetében külön-külön kikötésenként előterjesztette, illetve indokolta.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását indítványozta, továbbá alperes bizonyítási indítványai elutasítását, fenntartva az elsőfokú eljárásban tett nyilatkozatait. Előadta, az ítélet hatályon kívül helyezése nem indokolt, további bizonyítási eljárás lefolytatása sem szükséges, így helytállóan döntött az elsőfokú bíróság a további szakértői bizonyítás mellőzéséről. Az ítélet megváltoztatása sem indokolt, és nem lehetséges a szerződéses feltételek részleges érvénytelenségének megállapítása, az ok-lista egyes elemeinek, mint külön egyoldalú hiteldíjmódosítási kikötéseknek a vizsgálata sem. A kikötések, mint logikailag önálló egységek kezelendők, az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződéses kikötés nem bontható részeire. A törvény célja és a jogalkotói akarat alapján csak olyan érvényességi vizsgálat végezhető, melynek eredményeképpen minden további eljárás nélkül alkalmazható a felek közti elszámolási rend. Maga az alperes egységes egésznek tekintette az ÁSZF-ek, ok-listát tartalmazó szerződéses kikötéseit, melyek alapján az egyoldalú módosítás jogát gyakorolta. A részleges érvénytelenség a Ptk.-val is ellentétes lenne. Az elsőfokú bíróság jogszerűen, megalapozottan döntött a referenciakamattal kapcsolatos kérdéskörben is. A lízingdíj összegek módosítása nem a meghatározott referenciakamat változásával együtt automatikusan ment végbe, hanem alperes diszkrécióján alapult, alperesi okfejtés egyébként a kamat-, lízingdíjváltoztatás jogát az emeléssel azonosította. A lízingbeadó hitelező által megállapított, illetve felülvizsgált kamat referencia kamatként történő tételezése az egyoldalú hiteldíjemelés legszélsőségesebb formája, valamennyi törvényi elvet sért. Helytálló volt ebben a körben is az elsőfokú bíróság minősítése. Téves alperes álláspontja a törvény hatályát illetően is.

Utalt az elszámolási törvény 36.§-ában írtakra is, arra, magának a kikötésnek kell megfelelnie a 7 elvnek ahhoz, hogy az tisztességesnek minősüljön. A törvény értelmezésével kapcsolatban utalt az 5.Pf.21.765/2014/4., illetve a Kúria Gfv.VII.30.035/2015/5. számú ítéletére. A részleges érvénytelenség nem értelmezhető a szerződéses kikötések tekintetében. Hivatkozott továbbá az

16.Gf.40.331/2015/4.

5.Pf.20.275/2015/5. számú ítéletre, arra, a kölcsönösszeg, illetve a lízingtárgy vételára összefüggésében is helytálló volt az elsőfokú bíróság ítélete.

A fellebbezés általa tételesen megjelölt pontjaiban foglaltakkal kapcsolatban hivatkozott arra, az árfolyamváltozás kockázata viselése mellett a kikötések tartalmazzák azt is, hogy ennek eredményeként a törlesztőrészek az ÁSZF 20., 22. pontjai szerint módosulhatnak. Az adós kockázatviselésének deklarálása után a szabály a hitelező lízingbeadó egyoldalú hitelmódosítási jogát deklarálja. A kölcsönszerződések, lízingszerződések VI. és VII. pontjai szerves, elválaszthatatlan egységet képeznek a második szabályozási szinten szereplő ok-listával, mindkét rendelkezés a szerződéses kikötés része. A biztosítás, a beépített CASCO, a hitelvédelmi szolgáltatás tárgyát érintő rendelkezések tisztességtelenségét illetően is helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság. Sem a szerződéskötéskor, sem később nem derül ki egyértelműen, hogy azt az esetleges fogyasztói mulasztás esetén az ÁSZF alapján mikor és milyen mértékben építi be alperes az adós lízingbevevőt terhelő fizetési kötelezettsége körébe és ezek mikor és milyen módon jelennek meg az adós lízingbevevő szerződésében.

Az egyoldalú módosítás esetén az értesítésre, a felmondási jogra, árazási elvekre alkalmazandó szabályokkal kapcsolatban ugyancsak eseti döntésekre utalt, arra, a törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötés forgalma alatt a követelmények teljesülése szempontjából a releváns és ezért egybetartozó kitételek összességét kell érteni, valamint az egyoldalú szerződésmódosításról szóló értesítésre és a felmondásra vonatkozó szerződéses kitételek is az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződési feltétel részeként értékelendők. Helytálló volt az elsőfokú bíróság álláspontja a fix részletes konstrukcióval, a THM-el, illetve a devizanem megváltozására vonatkozó rendelkezések tekintetében is. Kérte alperes perköltségben való marasztalását a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet szerint.

A fellebbezés a per főtárgya tekintetében megalapozatlan.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján csak a fellebbezési kérelem keretei, korlátai között vizsgálta, az ítélet ellen – a kereseti kérelmet elutasító részében – a felperes nem nyújtott be fellebbezést, mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, míg fellebbezett rendelkezéseit – a per főtárgyát illetően – helybenhagyta az alábbiakra figyelemmel:

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről 2014. évi XXXVIII. törvény 1.§ (1) bekezdése szerint e törvény hatálya a 2004. május 1. napja és az e törvény hatálybalépésének napja között kötött fogyasztói kölcsönszerződésre terjed ki. E törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapú (devizában nyilvántartott vagy devizában nyújtott és forintban törlesztett) vagy forint alapú hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha annak részévé a 3. § (1) bekezdése vagy a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált.

Az (1a) bekezdés szerint e törvény alkalmazásában fogyasztói kölcsönszerződésnek minősül - az (1) bekezdésben foglaltakon túl - a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött deviza alapúnak nem minősülő deviza hitel- vagy kölcsönszerződés, pénzügyi lízingszerződés, ha azt az (1) bekezdésben meghatározott időpontok között kötötték, és annak részévé a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltétel vagy egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált.

16.Gf.40.331/2015/4.

A (2) bekezdés alapján e törvény hatálya nem terjed ki: a) a hitelkártyához vagy fizetési számlához kapcsolódó és b) az állami kamattámogatással nyújtott lakáscélú forint alapú kölcsönszerződésre.

A 4.§ (1) bekezdése alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tevő szerződéses kikötés - az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével -, tekintettel arra, hogy az nem felel meg:

- a) az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének: annak tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető;
- b) a tételes meghatározás elvének: az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz;
- c) az objektivitás elvének: az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni;
- d) a ténylegesség és arányosság elvének: az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre, illetve díjra;
- e) az átláthatóság elvének: a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására;
- f) a felmondhatóság elvének: a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát vagy
- g) a szimmetria elvének: kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön.

A 4.§ (2) bekezdése alapján az (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötés semmis, ha a pénzügyi intézmény a 8. § (1) bekezdés szerinti határidőben nem kezdeményezte a polgári peres eljárás lefolytatását vagy a bíróság a keresetet elutasítja vagy a pert megszünteti, kivéve ha a szerződéses kikötés esetében a 6. § (2) bekezdés szerinti peres eljárás megindításának lehet helye, de az eljárás nem került megindításra vagy az eljárás megindításra került, de a bíróság nem állapította meg a (2a) bekezdés szerint a szerződéses kikötés semmisségét.

A 4.§ (2a) bekezdése szerint az (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötés semmis, ha a bíróság annak semmisségét az elszámolásról szóló külön törvény alapján a ... által indított közérdekű keresettel indított perben megállapította.

A 4.§ (3) bekezdése alapján a (2) és a (2a) bekezdésben foglalt esetben a pénzügyi intézménynek a fogyasztóval külön törvény szerint meghatározott módon kell elszámolnia.

Az 5.§ (1) bekezdése értelmében a pénzügyi intézménynek e törvény hatálybalépését követő harminc napon belül meg kell vizsgálnia a fogyasztói kölcsönszerződés részévé váló azon általános szerződési feltételeket és egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételeket (a továbbiakban együtt: ÁSZF), melyekben szerepel az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés.

A (2) bekezdés szerint a pénzügyi intézménynek e törvény hatálybalépését követő harminc napon belül be kell jelentenie a felügyeleti és fogyasztóvédelmi jogkörében eljáró (a továbbiakban: ...) részére valamennyi (1) bekezdés szerinti szerződéses kikötést tartalmazó ÁSZF-et, és nyilatkoznia kell arról, hogy az azokban foglalt szerződéses kikötést tisztességesnek vagy tisztességtelennek

16.Gf.40.331/2015/4.

tekinti-e. A bejelentéshez a ... részére mellékelni kell a szerződéses kikötéssel érintett szerződések azonosítási számát és az érintett szerződés alapján fennálló követelések összegét.

A (3) bekezdés alapján a pénzügyi intézménynek 2014. november 30. napjáig meg kell vizsgálnia az 1. § (1a) bekezdése szerinti fogyasztói kölcsönszerződés részévé váló azon ÁSZF-eket, melyekben szerepel az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó szerződéses kikötés.

A (4) bekezdés szerint a pénzügyi intézménynek 2014. november 30. napjáig be kell jelentenie a részére valamennyi (3) bekezdés szerinti szerződéses kikötést tartalmazó ÁSZF-et, és nyilatkoznia kell arról, hogy az azokban foglalt szerződéses kikötést tisztességesnek vagy tisztességtelennek tekinti-e, továbbá nyilatkoznia kell arról, hogy a szerződéses kikötések alapján sor került-e egyoldalú kamat-, díj- vagy költségemelés eredményező szerződésmódosításra. A bejelentéshez a ... részére mellékelni kell a szerződéses kikötéssel érintett szerződések azonosítási számát és az érintett szerződés alapján fennálló követelések összegét.

A 6. § (1) bekezdése szerint, ha a pénzügyi intézmény a vizsgálat során azt állapítja meg, hogy az általa alkalmazott valamely ÁSZF tartalmaz olyan szerződéses kikötést, mely esetében a 4. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre figyelemmel vélelmezni kell a szerződéses kikötés tisztességtelenségét, de a pénzügyi intézmény álláspontja szerint a szerződéses kikötés tisztességes, a vélelem megdöntése iránt - ha a (2) bekezdés eltérően nem rendelkezik - a 6. alcímében foglalt szabályok szerint polgári peres eljárást indíthat.

A (2) bekezdés értelmében a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződések vagy az 1. § (1a) bekezdése szerinti fogyasztói kölcsönszerződések esetén a 2010. november 26-át követően közzétett ÁSZF-ek vagy a korábbi ÁSZF-ek 2010. november 26-át követően közzétett módosításai vonatkozásában nem kell vélelmezni a 4. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre figyelemmel a szerződéses kikötés tisztességtelenségét. A a szülő 2013. évi CXXXIX. törvény szerinti eljárásokat folytathatja le és 2015. február 14. és április 30. között hivatalból közérdekű keresettel pert indíthat. A közérdekű keresettel indított perre a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló törvényben foglalt szabályokat kell alkalmazni.

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény 33.§ (1) bekezdése szerint a 2014. évi XXXVIII. törvény 6. § (2) bekezdése szerinti közérdekű keresettel indított per a Fővárosi Törvényszék kizárólagos illetékességébe tartozik.

A (2) bekezdés szerint a közérdekű keresettel indított perre a 2014. évi XXXVIII. törvény 6. alcímében foglalt szabályokat kell megfelelően alkalmazni a 34-36/D. §-ban meghatározott eltéréssel.

A 35.§ (2) bekezdés szerint a-nek egy keresetlevélben kell kérnie egy pénzügyi intézmény valamennyi - 2014. évi XXXVIII. törvény 6. § (2) bekezdése szerinti - ÁSZF szerződéses kikötései érvénytelenségének megállapítását.

A (3) bekezdés alapján a kizárólag a 36. § (2) bekezdésében foglalt megállapítását kérheti.

A 36.§ (1) bekezdése alapján a 2014. évi XXXVIII. törvény 11. §-a helyett az e §-ban foglalt szabályokat kell alkalmazni.

16.Gf.40.331/2015/4.

A (2) bekezdés szerint a bíróság az eljárásban kizárólag azt vizsgálja, hogy a által tisztességtelennek tartott szerződéses kikötés a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése szerint tisztességes-e.

A (3) bekezdés értelmében, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a által tisztességtelennek tartott szerződéses kikötés megfelel a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése szerinti valamennyi feltételnek és ezért a szerződéses kikötés tisztességes, a keresetet elutasítja.

A (4) bekezdés szerint, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy a Felügyelet által tisztességtelennek tartott szerződéses kikötés nem felel meg a 2014. évi XXXVIII. törvény 4. § (1) bekezdése szerinti bármelyik feltételnek, és ezért a szerződéses kikötés tisztességtelen, megállapítja, hogy a szerződéses kikötés tisztességtelen és ezért érvénytelen.

A 2014. évi XXXVIII. törvény utal a Kúria 2/2014. számú Polgári jogegységi határozatára, melyet a Kúria az Európai Bíróságnál általa kezdeményezett előzetes döntéshozatali eljárás bevétele után, annak eredményeképpen hozott meg az Európai Bíróság C-26/13. számú határozatára is figyelemmel. A 2/2014. számú PJE visszautal a 2/2012. (XII.10.) PK vélemény 6. pontjára, illetve a 6/2013. PJE határozatra.

A 2/2014. PJE szerint a világos, érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvét az Európai Unió Bírósága értelmezte a C-26/13. számú ügyben hozott ítélete rendelkező része 2. pontjában, illetve az indokolása 70-75. pontjaiban. „Az árfolyamrés kapcsán kifejtett, de az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződési feltételekre is megfelelően irányadó megállapításokból is következően a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe kell hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket. Így az úgynevezett ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülményváltozásból eredő többletkötelezettségek keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét...”

Az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra a fenti jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel, hogy a kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tévő egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szerződéses kikötések tisztességességét vizsgálhatta, a törvény időbeli és tárgyi hatálya alá nem tartozó kikötéseket vizsgálnia nem kellett.

A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a 2014. évi XXXVIII. törvény 11.§ (1), (2), (3) bekezdésében, illetve 4.§ (1) bekezdésében írtak folytán a feltételek konjunktívák az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségére vonatkozó kikötések tisztességességét illetően. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra, azok közül egynek a hiánya is a kikötés tekintetében annak tisztességtelensége megállapítását eredményezi. Felállítható logikai sorrend is a feltételek vizsgálatát illetően. Nem sértett jogszabályt az elsőfokú bíróság, amikor az átláthatóság és ehhez szorosan kapcsolódóan az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvét vizsgálta elsődlegesen.

A 2014. évi XXXVIII. törvény indokolása szerint a 4.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében önmagában is tisztességtelen a szerződési feltétel, ha az egyértelmű, világos, érthető szerkesztés, szövegezés hiánya miatt a fogyasztónak nem volt tényleges lehetősége a kikötés alapos megismerésére a szerződéskötés előtt. Az e) pont szerinti átláthatóság tekintetében követelmény, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tévő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, fel is léphessen a pénzügyi intézménnyel szemben. A

16.Gf.40.331/2015/4.

Kúria 2/2014. PJE határozata tartalmazza – utalással az Európai Unió Bírósága C-26/13. számú ítéletére –, hogy szükséges a fogyasztót a szerződéskötés során olyan helyzetbe hozni, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, a körülményváltozásokból eredő többletkötelezettsége keletkezése indokait, változásának mechanizmusát, annak lehetséges mértékét. A szerződésmódosítást lehetővé tévő kikötésnek meg kell határoznia a szerződéses terhek lehetséges alakulását, matematikai képlet alkalmazása – már ha egyáltalán ilyen megalkotható – megfelelő magyarázat nélkül éppúgy nem felel meg az átláthatóság követelményének, mint az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó körülmények pusztá felsorolása.

A 2/2014. PJE 3. pontja értelmében a szerződés egyoldalú módosítását lehetővé tévő szerződési feltétel akkor felel meg az átláthatóság követelményének, ha kialakításának alapelvei a jogszabályi követelményeknek maradéktalanul megfelelnek, a feltételek zártak, az árazási elvek egyértelműek és nyomon követhetőek, az állított összefüggések fennállnak.

Az Európai Bíróság által C-26/13. szám alatti eljárásban meghozott határozat 71. pontja értelmében a szerződési feltételek átláthatóságnak, a 93/13. számú irányelvben foglalt követelménye nem korlátozható kizárólag azok alaki és nyelvtani szempontból érthető jellegére. A 72. pont szerint – mivel a 93/13. irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy a szolgáltatóhoz képest hátrányban van – többek közt az információ szintje tekintetében –, az átláthatóság e követelményét kiterjesztő módon kell érteni. Az ítélet a későbbiekben kifejti, a szerződési feltételnek világosnak, érthetőnek kell lennie, ezen nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy „a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie... a mechanizmus konkrét működését...”, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű, érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket”.

Az elsőfokú bíróság ítélete tételesen pontról-pontra megjelölte azokat a kikötéseket, amelyek nem felelnek meg a 2014. évi XXXVIII. törvény 4.§ (1) bekezdésében írt elveknek, azokat a Fővárosi Ítéltábla megismételni nem kívánja, osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját a szerződéses kikötések tisztességtelensége vonatkozásában, kisebb részben módosítva az elsőfokú ítélet indokolását az alábbiak szerint:

Az elsőfokú bíróság helytállóan jelölte meg a tisztességtelenné minősített kikötéseket, azonban az ítélete indokolásában ezzel részint ellentétesen fogalmazott, ezért a Fővárosi Ítéltábla mellőzni rendelte a 845. oldal harmadik bekezdésében foglalt indokolást, azzal, természetesen önmagában a referencia kamatláb fogalom meghatározása vagy a THM meghatározása nem tisztességtelen, annak módja azonban a megjelölt kikötéseken belüli összefüggésben tisztességtelenné minősítendő. Önmagában a fogyasztó kérelmére vagy közös módosításra vonatkozó kitételek sem tisztességesek, azonban együttesen az egyéb szerződéses feltételekkel értelmezve már annak minősülnek. Nem tisztességtelen önmagában a közzétételre, megismerésre vonatkozó szabály, hirdetményi kamattájékoztató kapcsán a felsorolás, de amennyiben az az egyoldalú kamat-, díj és költségemelés lehetővé tévő szerződéses rendelkezés, kikötés része és a kikötés más része tisztességtelen, úgy a teljes kikötés érvénytelenségét kell megállapítani. Ebben a körben utal a Fővárosi Ítéltábla arra, részleges érvénytelenség a jelen perbeli körben nem értelmezhető, részleges tisztességtelenség megállapítása fogalmilag kizárt, nincs lehetőség arra, hogy az egyes elemeket vagy egyes mondatokat önállóan a bíróság minősítsen vagy tisztességtelenné ítéljen, majd ezen elem elhagyásával a szerződési feltétel tisztességtelenségét kiküszöbölje. (A C-618/10. számú Banco Espanol ügyben hozott ítélet szerint a tisztességtelen szerződési feltétel nem módosítható, az a maga

16.Gf.40.331/2015/4.

egészében esik ki a szerződésből.) A szerződési feltételek tehát a DH1. törvény 4.§-ában írt elvek mentén a maga egészében vizsgálendő, illetve minősítendő.)

Természetesen egy-egy kikötésben lévő azon szövegrészek, melyek nem a DH1. és DH2. törvény hatálya alá tartoznak, nem érintendők, hiszen nyilvánvaló például, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezések nem vizsgálendók a jelen perben, másrészt az egyoldalú szerződésmódosítás körébe nem tartozó „általános szövegrészek” sem.

Nem látott okot a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére, a bizonyítás nagy terjedelmű megisméltése nem szükséges, az elsőfokú bíróság kellő indokát adta, miért mellőzte nyelvész szakértő, illetve közgazdasági szakértő kirendelését. Helytállóan utalt arra, amennyiben az átlagfogyasztó szintjét meghaladó bíró sem képes értékelni az adott szerződéses kikötések megfelelőségét az átláthatóság, egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének, úgy az ilyen különleges szakértelemmel bíró szakértő kirendelése szükségessége már önmagában kizárná a feltételek megfelelőségét az átlagos fogyasztói mérce alapulvételével. Az elveknek való megfelelőség kérdése nem szakértői bizonyítás kérdése, hanem jogkérdés.

Tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság elsődlegesen az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének való megfelelést vizsgálta a szerződéses kikötések kapcsán a közgazdasági szakértő kirendelésére vonatkozó indítvány elutasítása is helytálló volt. A további elvek kapcsán előterjesztett bizonyítási indítvány már a per eldöntése szempontjából nem releváns.

A lízingtárgy vételárának a szerződés megkötését követő módosulását követően a lízingdíj vagy a kölcsönösszeg módosítására vonatkozó rendelkezés, valamint a referencia kamatláb változását követő egyoldalú módosításra feljogosító szerződéses kikötések érvényessége körében a Fővárosi Ítéltábla kiemeli, amennyiben a fogyasztó sem a szerződéskötéskor, sem a változás bekövetkeztekor nem láthatja át, hogy alperes mely esetben, milyen mértékben élhet a díjemelés lehetőségével, illetve nem láthatja, hogy a lízingtárgy értéke változása milyen mértékben, módon hat ki a díjváltozásra, nem kalkulálhat a díjemelés lehetséges mértékével és a szerződési feltétel a lízingbeadó megítélésére bízva, hogy a vételárkülönbözlet alapulvételével mely esetben, milyen mértékben módosíthatja a lízingdíjat, ez tisztességtelen. A szerződéses kikötés semmilyen módon nem határozza meg, hogy a körülmény változása milyen módon, mértékben hat a díjemelésre, az nem ellenőrizhető sem az indokoltság, sem a mérték tekintetében. Ezek a kikötések az átláthatóság, az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének nem tesznek eleget.

A Fővárosi Ítéltábla nem fogadta el alperes álláspontját a kölcsönösszeg, illetve a lízingtárgy vételára körében kifejtettek kapcsán. (A megvásárolni kívánt gépjármű árának emelkedése, illetve a lízingbeadó alperes által a gépjármű tulajdonjogáért kifizetett vételárösszeg eltérése kapcsán a módosítási szándék nyilvánvalóan nem az adóstól ered. A módosítás az alperes érdekét szolgálja, a lízingtárgy vételára esetleges emelkedésének teljes kockázatát a fogyasztóra hárítva.) A bruttó vételár „bármely okból” történő eltérése okot adhat a szerződés módosítására, ez a kikötés az átláthatóság, egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének nem felel meg. Sem a szerződéskötéskor, sem a változás bekövetkeztekor nem láthatja át a fogyasztó, alperes mely esetben és milyen mértékben él a díjemelés lehetőségével.

A referencia kamatláb változása miatti változtatásra lehetőséget adó kikötések kapcsán rögzítendő, – bár ezek látszólag valóban referencia kamatláb változásához kötik a hátralévő lízingdíj kamattartalmát meghatározását – alperest, mint lízingbeadót jogosítják fel a módosításra, a jogosultság gyakorlására, azaz a kikötés feltétele bekövetkeztekor alperes jogosult a módosításra,

16.Gf.40.331/2015/4.

illetőleg módosíthatja belátása szerint a díjat, a módosítás azonban így nem automatizmus. A referencia kamat változáshoz kötött hiteldíjmódosítás mellett – a kikötések további alpontokban további körülményeket határoznak meg, egyéb egyoldalú, módosításra alapot adó okokat. Ugyanakkor amennyiben a lízingdíj módosításra feljogosító feltétel akár egy elemében is érvénytelen, az már a teljes feltétel átláthatóságát megkérdőjelezi, a teljes szerződéses feltétel érvénytelenségét vonja maga után. Az elsőfokú bíróság ebben a körben helyesen utalt arra is, alperes mérlegelésén múlik, hogy a törlesztőrészletben vagy a lízingdíjban érvényesíti-e a referencia kamatláb változását, így ezek a szerződéses kikötések tartalmukban nem felelnek meg a 2/2012. PK véleményben meghatározott azon megállapításnak, mely szerint automatizmus esetén egyoldalú szerződésmódosításról nem lehet beszélni. A perbehozott szerződési kikötések nem automatizmust szabályoznak, alperes részére biztosítják a módosítási jogosultságot, az ő döntésére bízott módosítási jog gyakorlásának pontos körülményei nem derülnek ki, a szerződéskötéskor így a fogyasztó nincs abban a helyzetben, hogy előre láthassa és kalkulálhasson azzal, hogy alperes bizonyos körülmények bekövetkeztekor él-e a módosítási jogával, így ezen kikötések tisztességtelenek.

Az úgynevezett fix részletes konstrukcióban – bár a díj összege állandó – de az egyoldalú emelés eredményeképpen a futamidő hossza nő meg, illetve az utolsó havi részletben érvényesítheti alperes a módosítással bekövetkező emelést, ezért valóságos alperes javára az egyoldalú módosítás jogosultsága, s a fogyasztó ezek esetében sem láthatja, hogy mely körülmények milyen mértékű változása, milyen további terhek rá történő háritását eredményezi.

A biztosítási szerződés megkötésével kapcsolatos, illetve a hitelvédelmi szolgáltatásra vonatkozó kikötések esetében szintén nem derül ki egyértelműen a szerződéskötéskor, illetve a későbbi esetleges fogyasztói mulasztás esetén a szerződés módosításakor, hogy a fogyasztó – esetleges mulasztása milyen további terheket von maga után, alperes milyen mértékben, hogyan építi be a további kötelezettségeket az adóst terhelő fizetési kötelezettségek körében. A beépített CASCO biztosítás és hitelvédelmi biztosítás sem kizárólag a biztosítási díj hitelvédelmi díj összege adásra terhelését jelenti, ezt a szerződéses kikötések nem tartalmazzák, így alperesnek lehetősége van arra, hogy a havi biztosítási díjtól eltérően terhelje meg az adóst ebben a körben.

A THM egyoldalú módosításra feljogosító rendelkezések sem felelnek meg az átláthatóság elvének, a fogyasztó sem a szerződéskötéskor, sem utólag nem tudja megállapítani, nem ellenőrizheti, hogy mely, THM-et befolyásoló körülmény milyen mértékű változása milyen további terheket jelent számára.

A szerződéses kikötések értelmezése mellett egyébként a felek, a szerződést kötő fogyasztó tájékoztatásának mikéntjét nem kellett vizsgálnia az elsőfokú bíróságnak. Az a körülmény, hogy alperes „jogosult” volt „a módosításra”, „módosíthatta a díjat”, a teljes szerződéses kikötés a referencia kamat változáshoz kötött hiteldíj módosításon túlmenően további körülményekre utalt, azaz az ok-listára. Így a fogyasztó számára egységes egészként jelent meg a teljes szerződéses feltétel. Ennek folytán amennyiben a lízingdíj módosításra feljogosító szerződéses feltétel akár egy elemében is tisztességtelen, azaz érvénytelen, az a teljes szerződési feltétel érvénytelenségéhez vezet.

(A Kúria 2/2014. számú PJE határozata 2. pontjában foglalt hivatkozás kapcsán maga alperes is rögzítette, a fogyasztó részére adott tájékoztatás nem képezhetette az elsőfokú bíróság általi vizsgálat tárgyát, ebből azonban nem következik, hogy a fellebbezésben tételesen felsorolt, az

16.Gf.40.331/2015/4.

árfolyamváltozásra, illetve a gépjárművétélár emelkedése kockázata viselésére vonatkozó kikötések tisztességesek lennének.)

A fentebb írtak kiemelésén, illetve az indokolás fentebb írt módosításán túlmenően a Fővárosi Ítéltábla egyebekben is osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján a per főtárgyát illetően helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta azon alperesi álláspontot, hogy a korábbi permegszüntető végzés kapcsán megállapított perköltséghez, illetve az azt követő ügyvédi tevékenységhez képest az elsőfokú bíróság által megállapított elsőfokú perköltség eltúlzott, ezért annak mérsékléséről döntött a rendelkező rész szerint.

A Pp. 81.§ (1) bekezdése és 239.§-a alapján kötelezte a pervesztes alperest a felperes javára fellebbezési perköltség megfizetésére a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése, valamint az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség figyelembevételével, a jogi képvisellel felmerült ügyvédi munkadíj mérsékelt összegben történő megállapításával.

Budapest, 2015. július 8. napján

Dr. Molnár József s. k.
előadó bíró

Dr. Gál Judit s. k.
a tanács elnöke

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:

Gesztési Diana
tisztviselő